കാപടകേളി

വള്ളത്തോൾ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കപടകേളി

[ഒരു പ്രഹസനം]

മൂലകാരൻ:

മഹാമാത്യവത്സരാജൻ

വിവർത്തകൻ:

വള്ളത്തോൾ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പ്രസാധകന്മാർ:
വള്ളത്തോൾ ഗ്രന്ഥാലയം,
ചെറുതുരുത്തി.

2-ാംപതിപ്പ്: കോപ്പി 1000.

പകർപ്പവകാശം
സി. അച്യുതക്കുറുപ്പിന്.

വില പന്ത്രണ്ടണ.

1955 ഒക്ടോബർ

തൃശ്ശൂർ
വള്ളത്തോൾ പ്രിൻറിങ്ങ് &
പബ്ളിഷിങ്ങ് ഹൌസിൽ
അച്ചടിച്ചത്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മുഖവുര

ക്രിസ്ത്വബ്ദം 1163 മുതൽ 1203-വരെ കാലഞ്ജരരാജ്യം ഭരിച്ച പരമർദ്ദിരാജാവിൻെറ പ്രധാനമന്ത്രിയും സഭാകവിയുമായിരുന്ന വത്സരാജൻെറ ആറു രൂപകങ്ങൾ—1. കിരാതാർജ്ജുനീയം വ്യായോഗം, 2. കർപ്പൂരചരിതം ഭാണം, 3. രുഗ്മിണീഹരണം ഈഹാമൃഗം, 4. ത്രിപുരദാഹം ഡിമം, 5. ഹാസ്യചൂഡാമണി പ്രഹസനം, 6. സമുദ്രമഥനം സമവകാരം - ഒരു പുസ്തകമായി ബറോഡാഗവൺമെണ്ടിനാൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ പ്രസിദ്ധീകരണം കാൽനൂററാണ്ടിനു മുമ്പാണെങ്കിലും, ഇന്നും വത്സരാജൻ കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതഭാഷാഭിജ്ഞരിൽത്തന്നേ മിക്കപേക്ഷം അത്ര പരിചിതനല്ലെന്നു തോന്നുന്നു. ഈ പ്രഹസനത്തിൻെറ വിവർത്തകൻ മഹാകവി വള്ളത്തോൾ ചില സഹൃദയന്മാരോടു പറയുകയുണ്ടായി:—"ഇക്കഴിഞ്ഞ 1120 കന്നിമാസംവരെ ഞാൻ വത്സരാജൻെറ പേരേ കേട്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ ദൃശ്യകാവ്യങ്ങൾ വായിച്ചപ്പോളാകട്ടേ, ഇവയിൽ ചിലതെങ്കിലും സംസ്കൃതാനഭിജ്ഞരായ എൻെറ നാട്ടുകാരുടെ മുമ്പിൽ യഥാശക്തി ആവിഷ്കരിക്കണമെന്ന് എനിക്കുതോന്നി; ആ തോന്നലിനെ എൻെറ ആത്മസുഹൃത്തും പ്രസിദ്ധ സാഹിത്യകാരനുമായ സർദാർ കെ. എം. പണിക്കരുടെ പ്രേരണ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു."

മന്ദേതരപ്രതിഭനായ മഹാമാത്യവത്സരാജൻ പൂർവകവികളിൽ ഒരാളെപ്പോലും ഉപജീവിച്ചിട്ടില്ല; പ്രായേണ സ്വന്തം പന്ഥാവിലൂടെയാണ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ സരസ്വതി സഞ്ചരിച്ചത്. ഭാണ-പ്രഹസനങ്ങളൊഴികെയുള്ള നാലു രൂപകങ്ങളിലെയും ഇതിവൃത്തം പൌരാണികമാണല്ലോ; എങ്കിലും അവയ്ക്കുമുണ്ട്, അസാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മാന്യമായ ഒരു നാഴികാത്വം. കൃത്രിമാലങ്കാരനിർമ്മാണത്തിന്നായി കൈ കഴപ്പിച്ച ഒരു കാവ്യശില്പിയല്ല, വത്സരാജൻ; പരിസരാവസ്ഥകളെ തൽസ്വരൂപമായി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിലാണ്, അദ്ദേഹത്തിനു താൽപര്യം. പാത്രസൃഷ്ടിയിൽ അദ്ദേഹം ഒരു കൊച്ചു വിധാതാവാണെന്നു പറഞ്ഞാൽത്തന്നേ, അതതിശയോക്തിയാകയില്ല. സർവ്വോപരി, ഭാസാദികളായ ചുരുക്കം ചിലക്കുമാത്രമുണ്ടായിരുന്ന ആ നാട്യമർമ്മജ്ഞത വത്സരാജനിൽ വർത്തിച്ചിരുന്നു എന്ന വാസ്തവം ഈ പ്രഹസനത്താൽത്തന്നേ വായനക്കാർക്കു ബോധപ്പെടും. വള്ളത്തോൾ ഇങ്ങിനെയും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു:—"സംസ്കൃതത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടു പ്രഹസനം ഞാൻ വായിച്ചിട്ടില്ലെന്നില്ല; എന്റെ ഓർമ്മ ശരിയാണെങ്കിൽ, വത്സരാജപ്രഹസനത്തിന്റെ ഒരു നന്നത്ത കാറവപോലുമേല്ക്കാൻ അവയ്ക്കു കരുത്തില്ല!"

പ്രൌഢിയും പരിഹാസവും സർവ്വത്ര ചേർന്നിണങ്ങിയ ഈ പ്രഹസനത്തെ ഒരു നല്ല നടനസംഘം അരങ്ങത്തു കൊണ്ടുവരികയാണെങ്കിൽ, അതു നമ്മുടെ നാടകവേദിയ്ക്കു് ഒരു നൂതനമായ നേട്ടവും, നമ്മുടെ കലാകൗതുകികൾക്കു് അപൂർവ്വമായ ഒരുത്സവവുമായിരിക്കും. ഹൃദയാവർജ്ജകങ്ങളായ പ്രഹസനങ്ങളെസ്സംബന്ധിച്ചേടത്തോളവും ദരിദ്രതന്നെയാണല്ലോ, കൈരളി.

ഒരു തികഞ്ഞ സ്വതന്ത്രകവിയായ വത്സരാജന്റെ വരിഷ്ഠകൃതികളിലൊന്നായ ഈ രൂപകത്തെ കേരളീയസചേതസ്സുകളുടെ ദൃഷ്ടിക്കു് ഇദംപ്രഥമമായി വിഷയീഭവിപ്പിക്കാൻ സംഗതിവന്നതിൽ ഞങ്ങൾക്കു് ആഹ്ലാദംമാത്രമല്ല, അഭിമാനവുമുണ്ടു്.

ഈ പ്രഹസനത്തിന്നു മൂലകാരൻ കൊടുത്ത നാമധേയം ഹാസ്യചൂഡാമണി എന്നാണ്; 'കപടകേളി' എന്നു വിളിപ്പാൻ ഞങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചതു് ഇതിലെ ഒരു പ്രധാനപാത്രമായ വൃദ്ധവേശ്യയെ പുരസ്കരിച്ചത്രേ.

ചെറുതുരുത്തി,
10—മകരം—1120.

വള്ളത്തോൾ ഗ്രന്ഥാലയം
പ്രവർത്തകർ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വത്സരാജകൃതമായ

കപടകേളി

(പ്രഹസനം)

ദാനോഷ്മാതുരനാം ഗജാസ്യനനിശം
യാതൊന്നു കണ്ടിട്ടുട-
പ്പാനായ് തുമ്പി വൃഥൈവ നീട്ടുമളവിൽ-
പ്പൊട്ടിച്ചിരിയ്ക്കും ഹരൻ;
പീനച്ചെഞ്ചിടമേൽപ്പരന്നമരുമ-
ച്ചൂഡേന്ദുരശ്മിവ്രജം
താനേ തിങ്ങളിൽ നന്മ ചേർക്കുക, ശിരോ-
ഗംഗാംബുധാരോപമം! 1

അത്രയുമല്ല—

'ആവോളം പുണരാൻ ഭുജം തവ പെരു-
ത്തുണ്ടു,തസ്യകാലോകനം
ചെയ്യാനുണ്ടൊരുപാടു കൺകൾ, മുകരാ-
നുണ്ടിങ്ങനേകം മുഖം;

---

1. ദാനോഷ്മാതുരൻ=മദച്ചൂടുകൊണ്ടു വലഞ്ഞവൻ. ഗജാസ്യൻ=ഗണപതി. ചൂഡേന്ദുരശ്മിവ്രജം=ശിരസ്സിലെ ചന്ദ്രന്റെ രശ്മിക്കൂട്ടം. ശിരോ.......പമം=ശിരസ്സിലെ ഗംഗാജലം ഒഴുകുന്നതുപോലെയുള്ളത്; രശ്മിവ്രജത്തിന്റെ വിശേഷണം. ജടമേൽ ചന്ദ്രരശ്മിപ്രസരം കണ്ടിട്ടു ഗംഗാജലഭ്രാന്ത്യാ ഗണപതി അതു കോരിയൊഴിച്ചു മദംപാടിന്റെ ചൂടു നീക്കാൻ നോക്കുന്നു.

2. ഭൂരി.......പടു=വളരെ സ്ത്രീകളൊന്നിച്ചു രമിപ്പാൻ കഴിവുള്ളവൻ. വിശേശി=പാർവ്വതി.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഏവം ഭ്രമിവധൂവിലാസപടുവാ-
മഞ്ജയ്ക്കു ഞാനെന്തിനെ'-
ന്നാ വിശേഷശി ചൊടിയ്ക്കുവേ സ്മിതമിട്ടം
ശർവൻ നമുക്കാശ്രയം! 2

(നാന്ദ്യന്തത്തിൽ)

സൂത്രധാരൻ:—(പ്രവേശിച്ച്, ആകാശത്തേയ്ക്കു നോക്കി.) എയ്, രാത്രി ഏതാണ്ട് അവസാനിച്ചു. (പടിഞ്ഞാട്ടു നോക്കിയിട്ട്) ഹാ, സമയത്തേ എത്രം ശോഭിയ്ക്കുള്ള:

മുല്ലാട്ട പുത്താണിമുല്ല മലർത്തഴപ്പോ-
ടിപ്പാരനംഗമയമാക്കിയിരുന്നതേതോ,
അപ്പാൽമതികതിരിതാ, നരയെന്നപോലെ
നില്പായി, പശ്ചിമഗിരീന്ദ്രമുടിപ്പരപ്പിൽ! 3

അതിനാൽ, കിഴവനായ ഞാനും ഇങ്ങിനെ നാടകമാടാനൊരുങ്ങുന്നതു ഹാസ്യജനകംതന്നെ!

പാരിപാർശ്വികൻ:—(പ്രവേശിച്ച്) അങ്ങുന്നേ, ഹാസംതന്നെയാണ് ഇപ്പോഴും വേണ്ടത്: ശിവൻെറ എഴുന്നള്ളത്തുത്സവത്തിനു വന്നുചേർന്നിട്ടുള്ള വിദഗ്ദ്ധസാമാജികന്മാരാൽ പരിചരിയ്ക്കപ്പെട്ട പരമഭട്ടിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അങ്ങയോടരുളിച്ചെയ്യുന്നു, തൻെറ കവിയായ വത്സരാജനാൽ നിർമ്മിയ്ക്കപ്പെട്ട കപടകേളിപ്രഹസനം അഭിനയിപ്പാൻ.

സൂത്രധാരൻ:— (ഹർഷത്തോടേ) ആഃ, ഞാൻ തികച്ചും അനുഗൃഹീതനായി: ഈ തിരുമേനിതന്നെയാണ്, രൂപകനിരൂപണത്തിനാർഹനായ ഒരേ ഒരാൾ! (ആശ്ചര്യത്തോടേ തല കുലുക്കിയിട്ട്)

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ദാനത്തിൻകളിയാടിയാടി, രമയെ-
സ്സാപത്ന്യവൈരാൽ സദാ
ജ്ഞാനപ്രൌഢഗൃഹങ്ങളിൽ പ്രസഭമേ
ദാസ്യപ്പെടുത്തീടുവാൻ
ആണായിട്ടവതീർണ്ണയായ മൊഴിമാ-
താകും മഹാദേവിതാ-
നാണീ ശ്രീപരമട്ടിദേവനരചൻ,
നിസ്സീമവിദ്യാനിധി! 4

മാരിഷ, എന്നാൽ പോയ്ക്കൊൾക: ആട്ടക്കാരെ ഒരുക്കുക. എനിയ്ക്കിന്നു മനോരഥം പരിപൂർണ്ണമായി: എന്നുകൊണ്ടെന്നാൽ—

നെടിയ സഭയിതഗ്ര്യജ്ഞാനസൌജന്യധന്യം;
പടുരസമയവാണീവത്സലൻ, വത്സരാജൻ;
നടരിവർ നടനത്തിൽ ത്രാണിപൂണ്ടോരുമല്ലോ;
സ്ഫുടമിഹ ഫലവത്തായ് പൂർവ്വപുണ്യോൽക്കരം മേ! 5

(അണിയറയിൽ പാടുന്നു)

(അന്നനട)

തരംകെട്ടവനാമിരുട്ടെന്ന കള്ളൻ
പരക്കെ മോഷ്ടിച്ച നിജവിഭൂതിയെ
കരസ്ഥമാക്കുവാനിതാ, നഭോലക്ഷ്മി
തരണിദേവനെയനുസരിയ്ക്കുന്നു. 6

---

4. സാപത്ന്യവൈരാൽ ലക്ഷ്മിപോലെ സരസ്വതിയും വിഷ്ണുഭാര്യയാണെന്നു പുരാണോക്തിയുണ്ട്. ജ്ഞാനപ്രൌഢർ=വിദ്വാന്മാർ. പ്രസഭം=ബലാൽക്കാരേണ.

6. നഭോലക്ഷ്മി=ആകാശം. തരണി=സൂര്യൻ. വൃത്തം—അന്നനട. ഇതിൽ ഇതിവൃത്തം സൂചിതം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

സൂത്രധാരൻ:—(കേട്ടിട്ട് ഹർഷത്തോടേ) മാരിഷ, ആട്ടക്കാർ ഒരുങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. ഇതു, കപടകേളി എന്ന * കുട്ടിനിയുടെ പ്രവേശത്തിന്നുള്ള ഗീതിയാണല്ലോ. അതിനാൽ വരിക; നമുക്ക് ഇനി വേണ്ടുന്നതു ചെയ്തു വെയ്ക്കാം.

(രണ്ടുപേരും പോയി)

പ്രസ്താവന കഴിഞ്ഞു.

(പിന്നീട്, ഉറങ്ങിയെണീററ കപടകേളി

പ്രവേശിയ്ക്കുന്നു.)

കപടകേളി:—(നോക്കിയിട്ട്) ഓ, നേരം പുലൎന്നു. ജനാലകളിലൂടേ, പഴയ മദ്യം പകരുന്നതിന്നൊത്ത ഇളവെയിൽ കടന്നുവരുന്നു. എയ്, കനത്ത കുടിയാൽ മത്തുപിടിച്ചിരുന്ന എനിയ്ക്ക്, ഒരൊററ ഉറക്കംകൊണ്ടു രാത്രി കഴിഞ്ഞുപോയി. അയ്യ, അന്തിക്കുടിയുടെ ഒരു സ്വാദ്! അതിനാൽ, ഇപ്പോഠംത്തന്നെ മദ്യം കൊണ്ടുവരുവിയ്ക്കാം: നല്ല വസ്തു കയ്യിൽ വെയ്ക്കാഞ്ഞാൽ പററില്ലല്ലോ.

ചേടി:—(പ്രവേശിച്ച്) അമ്മേ, ശരിതന്നെയാണിത്: നല്ല വസ്തു കയ്യിൽ വെയ്ക്കാഞ്ഞാൽ പററില്ല. അമ്മ നെടുനാഠംകൊണ്ടു സമ്പാദിച്ചുവെച്ച ആ ആഭരണമൊക്കെ ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ കള്ളന്മാർ കൈക്കലാക്കിക്കളഞ്ഞു!

കപടകേളി:—(സംഭ്രമത്തോടേ) കുസുമികേ, നീ എന്തു പറയുന്നു?

---

* കുട്ടിനി=വിടന്മാൎക്കു വേശ്യമാരെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തു പണം വാങ്ങുന്നവഠം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കുസുമിക:—ശരിയാണിത്.

കപടകേളി:—(വിഷാദത്തോടേ ആത്മഗതം) എയ്, മത്ര്യം ന ഞ്ഞായിത്തീന്നു; ചത്തപോലെ ഉറങ്ങിപ്പോയല്ലോ ഞാൻ! (പ്രകാശം) തുരങ്കം വെച്ചിട്ടോ?

കുസുമിക:—അല്ലല്ല.

കപടകേളി:—വാതിൽ കുത്തിപ്പൊളിച്ചിട്ടോ?

കുസുമിക:—അല്ലല്ല.

കപടകേളി:—പിന്നെ ഇതെങ്ങിനെ?

കുസുമിക:—അമ്മ ആലോചിച്ചുനോക്കു.

കപടകേളി:—(ആലോചിച്ച് ആത്മഗതം) ആ കലാകരണ്ഡകനന്നെ പാപ്പർച്ചൊതാടിയിൽ അനുരാഗം വെച്ചിരിയ്ക്കുന്ന ഇവളുടെ—എന്റെ മകളുടെ—പണിയായിരിയ്ക്കും ഇത്. അയ്യോ, മോശം മോശം! ഞങ്ങളുടെ തറവാട്ടിൽ, കാമുകനെ സ്വഥാ സ്നേഹിയ്ക്കുന്ന ഒരു കുലസ്ത്രീയെയും കേട്ടിട്ടില്ല. ഈ കള്ളത്തി ഞങ്ങളുടെ തറവാട്ടിൽ ഇതാ, ഛിദ്രം വരുത്തിയിരിയ്ക്കുന്നു! (പ്രകാശം) കുസുമികേ, ഞാൻ വല്ല ജ്യോത്സ്യനെക്കൊണ്ടും ഇതു തെളിയിയ്ക്കും: ഇവിടെ ജീർണ്ണോദ്യാനമഠത്തിലുണ്ടല്ലോ, 'ലക്ഷണാംപായുന്ന'തിൽ മിടുക്കനായ ജ്ഞാനരാശി എന്നൊരു സന്ന്യാസി; അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിപ്പാൻ പോയ്ക്കളയാം. കൂടെപ്പോരാൻ മുദ്ഗരകനെ ഉറക്കമുണത്തുക.

കുസുമിക:—മുദ്ഗരക, മുദ്ഗരക, ഉണരന്നേണിയ്ക്കു, ഉണരന്നേണിയ്ക്കു.

(ചേടൻ അരമെട്ടിൽ കിടക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട്)

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഇയ്യാളെ ഉറക്കപ്പാമ്പു കടിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു; * മയിൽ ഉണർത്തിയാലായി!

കപടകേളി:—എനിയ്ക്കറിയാം, ഇവന്നുവേണ്ടി ചെവിയിൽ ‡ മന്ത്രം ജപിപ്പാൻ: മുദ്ഗരക, മുദ്ഗരക, ഉണരുക, ഉണരുക; ആ മദ്യം കൊണ്ടുവരിക, നീ സ്വാദുനോക്കിയിട്ട്.

ചേടൻ:—(പ്രവേശിച്ച്) കുസുമികേ, എടുക്ക, എടുക്ക, പാത്രങ്ങൾ.

കപടകേളി:—കുഞ്ഞേ, മുദ്ഗരക, ഞാനും നീയും കൂടി പ്പോവുക. കുസുമിക പാത്രങ്ങൾ മോറിക്കൊണ്ടുവരും.

(രണ്ടുപേരും ചുററിനടക്കുന്നു.)

ചേടൻ:—അമ്മ മററുവല്ലേടത്തെയ്ക്കും പോകയാണോ?

കപടകേളി:—(സവിഷാദം) മുദ്ഗരക, നീ കേട്ടില്ലയോ, നമ്മുടെ വീട്ടിലെ കഥ? വളരെനാൾകൊണ്ടു സമ്പാദിച്ചുവെച്ച ആ മുതലൊക്കെ ഇന്നലെ കള്ളന്മാർ മോഷ്ടിച്ചുകളഞ്ഞു. അതിനാൽ, ഉദ്യാനമഠത്തിലുള്ള ലക്ഷണംപറയലിൽ മിടുക്കനായ ജ്ഞാനരാശിസന്ന്യാസിയോടു ചോദിപ്പാൻ പോകയാണ് ഞാൻ.

ചേടൻ:—(ഹർഷത്തോടേ ആത്മഗതം) പൊന്നുകള്ളന്മാരേ, ജീവിച്ചിരിപ്പിൻ, ജീവിച്ചിരിപ്പിൻ! നിങ്ങളുടെ ഈ പണി നന്നായിക്കലാശിയ്ക്കട്ടെ! ഈ ദുഷ്ടത്തി എന്നെ

---

* മയിൽ സർപ്പശത്രുവാണല്ലോ.

‡ മന്ത്രം=വിഷമിറക്കാനുള്ള മന്ത്രം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

യും വീട്ടിലെ മററാൾക്കാരെയും ശകാരിയ്ക്കൽ ഒരു നിമിഷംപോലും നിർത്തിവെയ്ക്കാറില്ല. (പ്രകാശം, ദുഃഖം നടിച്ച്) അയ്യോ, അയ്യോ, എന്താണീ പററിയത്! മുതൽ പോയതല്ല, അമ്മയും കളവിന്നിരയായല്ലോ എന്ന ഇളപ്പമാണ്, എന്നെ അധികം വേദനിപ്പിയ്ക്കുന്നത്. അഗ്നിയെ ആരെങ്കിലും പൊള്ളിച്ചതായി കേൾവിയില്ലല്ലോ! അഥവാ, ദൈവേച്ഛയാലാണ് മുതൽ പോയത്. ഇളപ്പമൊന്നുമില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ—

കാണെത്താൻ വിജ്ഞരാം പൌര–
ന്മാർതൻ സ്വത്തൊക്കെ ലീലയാ
കക്കവോളെങ്ങൾതന്നമ്മ;–
യാരമ്മയ്ക്കൊത്ത തസ്കരൻ? 7

കപടകേളി:—മുദ്ഗരക, മുച്ചൂട്ടും മുടിഞ്ഞ നേരത്തോ, ഈ കൊള്ളിവാക്ക പറയൽ? മറുകൈ ചെയ്യുക.

ചേടൻ:—ഞാൻ മറുകൈ ചെയ്യാം. (ആകാശത്തു ലക്ഷ്യം വെച്ച്) അമ്പോ, ലോകപാലന്മാരേ, നിങ്ങൾ നശിച്ചുപോയേയ്ക്കും, നശിച്ചുപോയേയ്ക്കും, ധർമ്മിഷ്ഠയായ അമ്മയുടെ മുതൽ മോഷ്ടിയ്ക്കപ്പെട്ടുപോയതിൽ അമാന്തിച്ചാൽ!

കപടകേളി:—ചേക്ക, ചേക്ക, നീയെന്താണ് അസംബന്ധം പിറുപിറുക്കുന്നത്?

---

7. ലീലയാ=അനായാസേന.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ചേടൻ:—ഞാൻ സംബന്ധമാണ്, പിറുപിറുക്കുന്നത്. സർവലോകത്തേയും കപടത്താൽ വഞ്ചിച്ച ഈ അമ്മയുടെ മുതൽ കള്ളന്മാർ കട്ടതു ഭാഗ്യം!

കപടകേളി:—(ക്രോധത്തോടേ) മുദ്ഗരക, നീ അടയ്ക്കില്ലയോ, നിൻെറ മൃത്യുദ്വാരമായ വായ?

(കൈ പരത്തി അടിയ്ക്കുന്നു.)

ചേടൻ:—(ലജ്ജയോടേ പിന്മാറിയിട്ട്) അമ്മ സംബന്ധത്തിലും അസംബന്ധത്തിലും ശുണ്ഠിയെടുക്കുന്നു; ഞാൻ പോരില്ല, നിങ്ങളുടെക്കൂടെ.

കപടകേളി:—(ദയ നടിച്ച്) മുദ്ഗരക, മുദ്ഗരക, വരു, വരു; മുതലെല്ലാം കിട്ടിയാൽ, മദ്യമഹോത്സവം കൂടുതൽ കൊണ്ടാടാം.

(എന്ന്, കൈക്കു പിടിച്ചു ചുററി നടക്കുന്നു.)

ചേടൻ:— (ചുററും നോക്കിയിട്ട്) അമ്പോ, വസന്തപ്പിറപ്പാൽ അലംകൃതമായ ഉദ്യാനത്തിൻെറ ഭംഗി! അമ്മ നോക്കു, നോക്കു:

മദത്തോടോരോന്നിനെയും വിടാൻ പോ-
ലിതാ, സമക്ഷം മുകരുന്നു ഭൃംഗം;
അതിൽച്ചിരിയ്ക്കുന്നു സുമങ്ങളാലേ
ലതാംഗനാവൃന്ദമിതെന്നുതോന്നും. 8

അത്രയുമല്ല—

ആളും മദത്തോടളിമങ്കമാർകൾ
മേളിച്ചുപാടുന്നു മനോജവീര്യം;

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

താളത്തിലാടുന്നതുമുണ്ടു, ചൈത്ര-
വേളാനിലാന്ദോളിതവല്ലിവൃന്ദം. 9

കപടകേളി:—(നെടുവീർപ്പിട്ടു്) മുദ്ഗരക, ദുഃഖവിവശയായ എനിയ്ക്കു * വസന്തം ശോഭിയ്ക്കുന്നില്ല.

ചേടൻ:—അമ്മയ്ക്കു മാത്രമല്ല; (വിരൽകൊണ്ടു ചൂണ്ടി) ഇതിന്നും:

അളിശൂന്യതയാൽ മിണ്ടാ-
തലരണിയും വിട്ടു കുന്ദവല്ലിയിതാ,
കാണാകുന്നു, വസന്ത-
ക്കള്ളൻ മുതൽ കട്ടവൾ കണ്ടുകൊൾ! 10

കപടകേളി:—മുദ്ഗരക, ചെല്ലു്: ആ സന്ന്യാസി ഇവിടെ മഠത്തിൽ എന്തു ചെയ്യുന്നുവെന്നു നോക്കു്; ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കാം.

ചേടൻ:—(അതുചെയ്തു് തിരിച്ചുവന്നിട്ടു്) അമ്മേ, അവിടെ ആരോ, രണ്ടു മൊട്ടത്തലയന്മാരുണ്ടു്, വാദിച്ചു വഴക്കടിയ്ക്കുന്നു; ഒരാൾ ഒന്നു പറഞ്ഞാൽ, മററവൻ അതിന്നു് എതിർ പറയും.

---

9. അളിമങ്കമാർകൾ=പെൺവണ്ടുകൾ. ചൈത്ര......വൃന്ദം= വസന്തസമയക്കാററിനാൽ ചലിപ്പിയ്ക്കപ്പെട്ട വള്ളിക്കൂട്ടം.

* വസന്തം എന്നെ രസിപ്പിയ്ക്കുന്നില്ല.

10. അളിശൂന്യത=വണ്ടുകളില്ലായ്മ. അലരണി=പുഷ്പങ്ങളാകുന്ന ആഭരണങ്ങൾ. കുരുക്കത്തിമുല്ല വസന്തത്തിൽ പൂക്കുന്നതല്ല.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കപടകേളി:—മുദ്ഗരക, ആ സന്ന്യാസി ശിഷ്യനെ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കയാണ്; പഠിപ്പിയ്ക്കൽ കഴിയുന്നതുവരെ, നമുക്ക് ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കാം.

(എന്നു, രണ്ടുപേരും അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു)

(കൌണ്ഡിന്യനെന്ന ശിഷ്യനെ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സന്ന്യാസി പ്രവേശിയ്ക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—എടോ, ഈ ശ്ലോകം രണ്ടും നിനക്കു † കണ്ഠഗതമായോ?

ശിഷ്യൻ:—ജ്ഞാനരാശേ, അതു രണ്ടും വയററിലായിക്കഴിഞ്ഞു.

ജ്ഞാനരാശി:—(ക്രോധത്തോടേ) മൂർഖ, നീ എന്നോടു പേർ വിളിച്ചു സംസാരിയ്ക്കുകയോ?

ശിഷ്യൻ:—അങ്ങയുടെ പേർ വിളിച്ചാൽ പാപം പററുമോ?

ജ്ഞാനരാശി:—ഛീ, മൂർഖ, ഗുരുക്കളുടെ പേർ വിളിച്ചുകൂടാ.

ശിഷ്യൻ:—എന്നാൽ, എന്തിനെയാണ്, ‡ മലകളുടെ പേർവിളിയ്ക്കുന്നത്?

ജ്ഞാനരാശി:—വിദ്യയും മററും നല്കുന്നവരാണ് ഗുരുക്കൾ; കനത്തവയല്ല. ഉപാധ്യായപാദർ എന്നുതന്നെ വേണം, നീ എന്നെ പറയുക.

---

† കാണാപ്പാഠം ചൊല്ലാമോ എന്നത്ഥം.

‡ ഗുരുശബ്ദത്തിനു കനത്ത എന്നും അത്ഥമുണ്ട്. അതു പിടിച്ചാണ് ശിഷ്യന്റെ ചോദ്യം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, ഇതാ, ആ രണ്ടു ശ്ലോകവും എന്റെ നിഷ്ക്ക വയററിലായിക്കഴിഞ്ഞു. ഇവിടുന്നു കേട്ടുകൊള്ളുക:

ഗാത്രങ്ങളൊക്കയും നോക്കി-
പ്പേർത്തും പേർത്തും നിനച്ചതിൽ
ഇതൊന്നത്രേ വന്നുകൂടീ:
ധ്യേയം നാരീജനം സദാ! 11

ജ്ഞാനരാശി:—(ക്രോധത്തോടേ) ഛീ, മൂർഖ, നീ † വർണ്ണവ്യത്യാസം വരുത്തി, പിഴപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു!

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായൻ എന്താണ്, അരിശംകൊള്ളുന്നത്? അങ്ങു വെളുത്ത വർണ്ണത്തിലാണല്ലോ ശ്ലോകം എഴുതിത്തന്നത്; അതേവിധം ഞാൻ ചൊല്ലി.

(§ പലകപ്പുറം കാണിക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(ചിരിച്ച്) മൂർഖ, നീ അക്ഷരം മാററിക്കളഞ്ഞു; ആകട്ടെ, രണ്ടാമത്തതു ചൊല്ലുക.

ശിഷ്യൻ:—

നമസ്തേ പാണ്ഡുരൈകാക്ഷ!
നമസ്തേ വിശ്വതാപന!
നമസ്തേസ്തു മൃഷാകോശ,
മഹാപുരുഷകുച്ചക! 12

---

11. ധ്യേയം=ധ്യാനിക്കപ്പെടേണ്ടത്.

† വർണ്ണത്തിന്ന് അക്ഷരമെന്നും നിറമെന്നും അർത്ഥം.

§ പലകയുടെ പുറത്താണ് ശ്ലോകം എഴുതിയിരുന്നത്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:—(ക്രോധത്തോടേ) എടാ കഥയില്ലാത്തവനേ, * 'പൂവു'കൊണ്ടു കണ്ണു വെളുത്തിരിയ്ക്കുന്ന എന്നെ പരിഹസിയ്ക്കയാണോ?

(തല്ലാൻ തുടങ്ങുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(സംഭ്രമത്തോടേ പിന്മാറിയിട്ട്) എന്നെ തല്ലുകയാണോ? ഈ ദുഷ്ടോപാധ്യായന്, ഇയ്യാളെക്കാറം ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള ശിഷ്യനിൽ ദ്വേഷമാണ്; അതിനാൽ, ഞാൻ പോയ്ക്കളയാം.

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം) ഉള്ളുകള്ളിയറിയാം, ഇവന്; ഇവനെ പാട്ടിൽവെയ്ക്കുകതന്നെയാണ് നല്ലത്. (പ്രകാശം) ഉണ്ണി, കൌണ്ഡിന്യ, വരൂ, വരൂ.

ശിഷ്യൻ:—(ഭയത്തോടെ) ഞാൻ വരില്ല; കട്ടപ്പക്കാരനാണ്, അങ്ങ്.

ജ്ഞാനരാശി:—കൌണ്ഡിന്യ, എന്റെ കട്ടപ്പംകൊണ്ടു പേടിയ്ക്കേണ്ട. നോക്കൂ:

അരചനലകമെല്ലാം ദണ്ഡനത്താൽബ്ഭരിപ്പൂ;
തരണി തനതുചൂടാൽത്തുഷ്ടി ചേർക്കുന്നു പാരിൽ;
ഗുരുവുമദയവൃത്ത്യാ ശിഷ്യനേകുന്നു ശാസ്ത്രം;
പരിണതിഹിതകാരന്മാരിതേ മട്ടിലല്ലോ. 13

അതിനാൽ വരിക; വീണ്ടും ഞാൻ നേരേ പഠിപ്പിച്ചു തരാം.

---

* 'പൂവ്'—ഒരുതരം നേത്രരോഗം.

13. അദയവൃത്ത്യാ=നിഷ്ഠുരണമായ പെരുമാററത്തോടേ. ഏകുന്നു=ഉപദേശിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. പരി....ന്മാർ=ഒടുവിൽ ഗുണം വരുന്ന കർമ്മം ചെയ്യുന്നവർ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

(എന്ന് ആശ്വസിപ്പിച്ചു ചൊല്ലിക്കൊടുക്കുന്നു.)

ശാസ്ത്രങ്ങളൊക്കയും നോക്കി-
പ്പേൎത്തും പേൎത്തും നിനച്ചതിൽ
ഇതൊന്നത്രേ വന്നുകൂടീ:
ധ്യേയൻ നാരായണൻ സദാ! 14

നമസ്തേ പുണ്ഡരീകാക്ഷ!
നമസ്തേ വിശ്വഭാവന!
നമസ്തേസ്തു ഹൃഷീകേശ;
മഹാപുരുഷപൂൎവ്വജ! 15

(ശിഷ്യൻ മുമ്പേത്തെപ്പോലെതന്നെ ചൊല്ലുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(ക്രോധത്തോടേ) മൂൎഖ, ഇങ്ങിനെ ചൊല്ലു്.

ശിഷ്യൻ:—(വീണ്ടും പിഴച്ചുചൊല്ലി, മടുപ്പോടേ) ഉപാധ്യായ, വല്ലാതെ കടുത്ത അക്ഷരങ്ങളാണ്, അങ്ങയുടെ ഈ പഠിപ്പിക്കലിൽ; ഇതുകൊണ്ടു യാതൊന്നും കിട്ടാനുമില്ല. അതിനാൽ എന്നെ * കേവലീവിദ്യ പഠിപ്പിക്കുക. എന്നാൽ, എനിക്കു് ആളുകളുടെ ധനം കൈക്കലാക്കാമല്ലോ.

ജ്ഞാനരാശി:—(അറപ്പോടേ) മൂൎഖ, ഛീ, ഛീ, നിന്നെ ഭോ

---

* കേവലീവിദ്യ—'ലക്ഷണം പറയൽ', 'മഷിനോട്ടം' മുതലായത്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഗത്തൂണ്ണ പിടിക്കൂടിയിരിയ്ക്കുന്നു. അഹോ, അജ്ഞാനം:

വേടൻതൻ കെണിയിൽപ്പെടാതെയൊഴിയും
പ്രായേണ യത്നാൽ മൃഗം;
കേടോരാതെ നടക്കകൊണ്ടു സഹസാ
വീണാൽ വിഷാദിച്ചിടും;
മൂഢൻ ഹാ, നരനോ, സ്വയം, പ്രകൃതിദു-
ർമ്മോചപ്രപഞ്ചക്കയർ-
ക്കൂടത്യന്തമിടും കഴുത്തില,തിയായ്-
ത്തോഷിയ്ക്കുയുംചെയ്തിടും! 16

ശിഷ്യൻ:—കിട്ടായ്കയാലാണ്, ഇങ്ങിനെ പറയുന്നത്! കേവലീവിദ്യ അങ്ങയ്ക്കറിഞ്ഞുംകൂടാ.

ജ്ഞാനരാശി:—മൂർഖ, എനിയ്ക്കുതന്നെ അറിയാം, കേവലീവിദ്യ; എന്നാൽ, ഗുണകരമല്ലെന്നു കരുതി കൈവിട്ടു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ—

കൊന്നാനന്ദിവ്യശുദ്ധിക്രിയയിൽ നുണ പറ-
ഞ്ഞച്ഛനെച്ചോരനേകൻ;
വന്നൂ കാളാഹിദംശാൽ മൃതി,യൊരു നിധിമാ-
ന്തുമ്പൊഴെൻ സോദരനും;

16. കേടോ........കൊണ്ട്=കരുതലില്ലായ്കയാൽ. വീണാൽ—കെണിയിൽ ചാടിയാൽ. പ്രകൃ........കൂട്=സ്വഭാവേന ആശിയ്ക്കാവതല്ലാത്ത വിഷയേച്ഛയാകുന്ന കയർക്കൂട് (കെണി). അത്യന്തം=അങ്ങേ അററത്തോളം. മനുഷ്യനെക്കാററം വളരെ മീതെയാണ് മൃഗം!

17. ദിവ്യശുദ്ധിക്രിയ—സത്യസ്ഥാപനത്തിന്നായി, തിളയ്ക്കുന്ന നെയ്യിൽ കൈമുക്കലും മററും. എൻെറ അച്ഛനാൽ നിദ്ദേശിയ്ക്കപ്പെട്ട ഒരു ചോരൻ ദിവ്യപരീക്ഷയിൽ നുണപറഞ്ഞൊഴി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മന്നൻ മേ പോർഫലത്തെററിന കൊലയരുളി-
ച്ചെയ്കയാൽ ഞാനെടുത്തേൻ
സന്ന്യാസിത്വത്തെ; ഞങ്ങൾക്കൊരു കുലരിപുവി-
ക്കേവലീവിദ്യയത്രേ! 17

ശിഷ്യൻ:—(ചിരിച്ച്) മനസ്സിലായി: മൂന്നു തലമുറയായി ട്ടുള്ളതാണു, നിങ്ങളുടെ ജ്ഞാനമാഹാത്മ്യം. അതി നാൽ, അങ്ങയ്ക്കു കഴിച്ചിലിനുള്ളതായ ആ രഹസ്യം എന്നെ പഠിപ്പിയ്ക്കു.

ജ്ഞാനരാശി:—(പുഞ്ചിരിയിട്ട്) മൂർഖ, നീയൊരു വായാടി യാണ്; കേവലി നിന്നെ പഠിപ്പിച്ചുകൂടാ.

ശിഷ്യൻ:—(സാഭിപ്രായമായി ചിരിച്ച്) ഉപാധ്യായ, അങ്ങ യുടെ എന്തെന്താണ്, വായാടിത്തംമൂലം ഞാൻ വെളിപ്പെടുത്തിയത്?

ജ്ഞാനരാശി:—കൌണ്ഡിന്യ, എന്റെ ആത്മാവു തന്നെ യാണ് നീ! അതിനാൽ കേട്ടുകൊള്ളുക, കേവലീ വിദ്യക്കാരുടെ ആദ്യനടപടി:

'ഗീരാലെന്തു? ഫലം നമുക്കൊരുരക-
ല്ലെ'ന്നുൾമദം കൊള്ളണം;
നേരേ ചൊല്ലരുതുത്തരം, പറയൊലാ
പ്രശ്നങ്ങളിൽത്തിച്ചയും;

ഞു, പകമൂലം അച്ഛനെ കൊന്നുകളഞ്ഞു. കാളാഹിദംശാൽ=കൃ ഷ്ണസർപ്പം കടിച്ചതിനാൽ. നിധിയ്ക്കരികിൽ പാമ്പുണ്ടാകുമത്രേ. പോർഫലത്തെററിന്—യുദ്ധത്തിന്റെ ഫലം പറഞ്ഞതു പിഴച്ചു കററത്തിന്.

18. ഗീര്=വാക്ക്. പറഞ്ഞതിനല്ല, ഫലത്തിനാണ് പ്രാ ധാന്യം എന്ന് ഉൾമദം കൊള്ളണം. (ഗർവിനെ വ്യഞ്ജിപ്പിയ്ക്കണം.)

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കാൎയ്യം പാൎക്കിൽ, മുമ്പുറച്ചതിതു ഞാ–
നെന്നോവമുദ്ഘോഷമായ്–
പ്പാരം പാരമുരയ്ക്കു; പാട്ടിലൊരുവൻ
വേണം ദാണസ്സാക്ഷിയായ്. 18

അത്രമാത്രമല്ല—

'കെല്പാൎന്നീടിന ചിന്തമൂലമിഹ നിൻ
പ്രശ്നം ശരിപ്പെട്ടതി–
ല്ല;–പ്പോഴത്തെയുപശ്രുതിസ്ഥിതി ധരി–
ച്ചില്ലായിരിയ്ക്കും ഭവാൻ;
തപ്പായ് നിൻ പിഴയാൽ ഫലത്തിനി;–ളകി–
ല്ലെൻ കേവലീവിദ്യയ–
ക്കല്പാന്തത്തിലു'മെന്നു, വഞ്ചിതനു പേ–
ൎത്തുറ്റച്ചേൎക്ക വിശ്വാസമേ. 19

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, വല്ലതും വെളിപ്പെട്ടേയ്ക്കുമോ?

ജ്ഞാനരാശി:— (അണിയറയിലേയ്ക്കു നോക്കി, ശങ്കയോടേ) മൂൎഖ, നില്ക്കു്, നില്ക്കു്. പിന്നാലെ ഒരു പുരുഷനുമായി ഒരു സ്ത്രീ ഇങ്ങോട്ടു വരുന്നുണ്ടു്.

ഉദ്ഘോഷമായ=ഘോഷത്തോടെ. പാട്ടിൽ=അധീനതയിൽ. മുമ്പു താൻ കണ്ടുവെച്ചതും പറഞ്ഞതുമാണു് കാൎയ്യസിദ്ധി എന്നു തെളിയിപ്പാൻ ഒരു കള്ളസ്സാക്ഷി അധീനതയിലുണ്ടായിരിയ്ക്കണം.

19. നിന്റെ മനോവിചാരംമൂലം നീ ഇവിടെ ചെയ്ത പ്രശ്നം വേണ്ടതിൻവണ്ണമായില്ല. ഉപശ്രുതി—പ്രശ്നാവസരത്തിൽ സമീപത്തു കേൾക്കപ്പെട്ട ശബ്ദം. തപ്പായ്—വ്യത്യാസം വന്നുപോയി. വഞ്ചിതനു്—പറയപ്പെട്ട ഫലം കിട്ടാതെപോയവനു്. വഞ്ചിതന്മാൎക്കു്, ഇങ്ങിനെയൊക്കെ തട്ടിവിട്ടു, വീണ്ടും വിശ്വാസം ജനിപ്പിയ്ക്കണം. ഫലഭാഗം ഒക്കാഞ്ഞതു പ്രഷ്ടാവിന്റെ അനവധാനതയാലാണെന്നു സമൎത്ഥിയ്ക്കണം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

(കപടകേളിയും മുദ്ഗരകനും അങ്ങോട്ടു ചെല്ലുന്നു.)

മുദ്ഗരകൻ:—അമ്മേ, ഒന്നാംതരം സ്ഥലം, കുടിയ്ക്കാൻ!

കപടകേളി:—(ക്രോധത്തോടേ) മിണ്ടാതെ വന്നാൽക്കൊള്ളാം.

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം, ശങ്കയോടേ) ഇവരിരുവരും കേട്ടിരിയ്ക്കില്ലല്ലോ, ഞങ്ങളുടെ രഹസ്യസംഭാഷണം? ആകട്ടെ, പ്രൌഢിതന്നെ നടിയ്ക്കാം. (പ്രകാശം) കൌണ്ഡിന്യ,

ബ്രഹ്മൻ പോലെ, ശരീരിതൻ മൃതിയുമാ-
    യുസ്സും സ്ഫുടം തേറുവോൻ;
നാഥൻപോലെയെടുക്കുവോൻ കുഴിയിൽനി-
    ന്നന്യാഭിഗുപ്തം ധനം;
ലോകത്തിൻചരിതം സമസ്തമറിവേ-
    നാത്മാവു പോലേഷ ഞാൻ;
ചോരൻ കട്ടതു താനെടുത്ത മുതൽ പോ-
    ലാമ്മാറു കിട്ടിയ്ക്കുവോൻ!

കപടകേളി:—(കേട്ടിട്ടു ഹർഷത്തോടേ) മുദ്ഗരക, കേൾക്ക്, കേൾക്ക്, ഭഗവാന്റെ വചനാമൃതം! വേഗം വാ.

(രണ്ടുപേരും അടുക്കൽ ചെല്ലുന്നു.)

കപടകേളി:—ഭഗവാനു നമസ്കാരം!

മുദ്ഗരകൻ:—ഞാനും നമസ്കരിയ്ക്കുന്നു.

ജ്ഞാനരാശി:—രണ്ടുപേൎക്കും നന്മ വരട്ടെ! ഇരിയ്ക്കാം.

---

20. നാഥൻ=ഉടമസ്ഥൻ. അന്യാഭിഗുപ്തം=മററുള്ളവർ പൂഴ്ത്തിവെച്ചതു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

(രണ്ടുപേരും ഇരിക്കുന്നു.)

കപടകേളി:—(വണക്കത്തോടേ) ഭഗവാനേ, ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ എൻെറ മുതലൊക്കെ കട്ടുപോയതു തന്നരുളുക.

ശിഷ്യൻ:—(സംഭ്രമത്തോടേ) ആ, എന്താണു് പറയുന്നത്? ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഉപാധ്യായൻ മഠം വിട്ടു് ഒരേടത്തും പോയിട്ടില്ല.

കപടകേളി:—(ചെവി പൊത്തി സംഭ്രമത്തോടേ) ശാന്തം പാപം! കട്ടവനെ ജ്ഞാനശക്തികൊണ്ടറിഞ്ഞു, തന്നരുളുക എന്നാണു്, ഞാൻ പറഞ്ഞതു്.

ജ്ഞാനരാശി:—(പുഞ്ചിരിയിട്ടു്) കൌണ്ഡിന്യ, നില്ക്കൂ, നില്ക്കൂ. (കപടകേളിയോടു്) ഭദ്രേ, ഞങ്ങൾക്കുചിതമല്ല, ഇത്തരം വിദ്യ.

കപടകേളി:—(വണക്കത്തോടേ) ഭഗവാനേ, കരുണാരസസമുദ്രങ്ങളായ ഭവാന്മാരൊഴിഞ്ഞു മററാരാണു്, എന്നെപ്പോലെയുള്ള അൎത്ഥികൾക്കു ശരണം? ആ മുതൽ കിട്ടിയാൽ, ഇവിടേയ്ക്കുതന്നെ അധീനവുമായിരിക്കും.

ജ്ഞാനരാശി:—(ഹൎഷത്തോടേ ആത്മഗതം) ഇവൾ കൈക്കൊണ്ടുകഴിഞ്ഞു, എൻെറ അഭിലാഷം. എന്നാലും, ഞാൻ * നിസ്പൃഹത്വംതന്നേ നടിക്കാം.

'അറിയാ ഞാനെ,ട്ടക്കാ ഞാ–
നെ,ന്നിക്കിച്ചിന്തയെന്തിനാം?'
എന്നീ വാങ്ങാസ്സുതാനല്ലോ,
നാട്യക്കാൎക്കു മഹാഫലം. 21

---

* നിസ്പൃഹത്വം—വിഷയേച്ഛയില്ലായ്ക.

21. നാട്യക്കാൎക്കു്—സന്ന്യാസിത്വം നടിക്കുന്നവൎക്കു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

(പ്രകാശം) ഭദ്രേ, ഭവതിയുടെ § അഭീഷ്ടത്താൽത്തന്നെ ഞങ്ങൾ കൃതാൎത്ഥരായി! കൌണ്ഡിന്യ, കൊണ്ടുവാ, കേവലീപുസ്തകം; ഞാൻ ലാഭാലാഭം തീൎച്ചപ്പെടുത്തട്ടെ.

ശിഷ്യൻ:—(പുസ്തകം കൊണ്ടുവന്നിട്ട്) കേവലീപുസ്തകം പൂജിയ്ക്കുക.

മുദ്ഗരകൻ:—(പിടഞ്ഞെഴുന്നേററിട്ട്). ഞാൻ പൂവു കൊണ്ടുവരാം.

ശിഷ്യൻ:—ഭദ്രേ, സ്വൎണ്ണംകൊണ്ടോ, രത്നംകൊണ്ടോ വേണം, കേവലീപുസ്തകം പൂജിയ്ക്കുക.

(കപടകേളി ജ്ഞാനരാശിയുടെ മുഖത്തെല്ലാം നോക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(സന്തോഷത്തോടേ ആത്മഗതം) കേവലീരഹസ്യശിഷ്യനാകാൻ അൎഹൻതന്നെ, കൌണ്ഡിന്യൻ! (പ്രകാശം) ഭദ്രേ, ശരിയാണിത്:

ശ്രദ്ധയാ പൊന്മണികളാൽ
കേവലീപൂജചെയ്യുതാൻ
ചിന്തിച്ചുകൊള്ളണം ലാഭാ-
ലാഭ,മെന്നായല്ലീ മനം. 22

ഇല്ലെങ്കിൽ, പൂവു മതി.

കപടകേളി:—ആൎയ്യ, ഉത്തമപക്ഷംതന്നെയാകാം.

(എന്നു മോതിരം പുസ്തകത്തിന്മേൽ വെയ്ക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—കൌണ്ഡിന്യ, എടുത്തുവെയ്ക്കൂ, പിച്ചക്കാൎക്ക് വീതിച്ചുകൊടുക്കാൻ.

ശിഷ്യൻ:—(ആത്മഗതം) ദുഷ്ട, നിന്നെ ഞാനറിയും: നീ ചുണ്ടുകൊണ്ടു പറയുന്നു; ഹൃദയംകൊണ്ടില്ല. (പ്രകാശം)

§. അഭീഷ്ടത്താൽ=മുതൽ കിട്ടിയാൽ ഇവിടെ തരാമെന്ന നിശ്ചയത്താൽ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഉപാധ്യായൻെറ ആജ്ഞപോലെ.(മോതിരം എടുക്കുന്നു)

ജ്ഞാനരാശി:—(പുസ്തകം ഇറന്നിട്ട്) ഒരു രാശിചക്രം വരച്ചു കളയാം. (വാസ്തൽ നടിച്ചിട്ട്)

വിംശസ്ഥാനവ്യതീപാതം
ശനിയാൽ ദൃഷ്ടമാവുകിൽ,
ശകടം രാഹു ഭേദിയ്ക്കിൽ,
കേതു മേടത്തിൽ നില്ക്കുകിൽ, 23
ദിനേശൻ കുജലഗ്നത്തിൽ-
പ്പാപദൃഷ്ടനമാവുകിൽ
സ്വത്തിനും മെയ്യിനും നാശം
ചൊല്ലാം, പ്രശ്നങ്ങളിൽദൃഢം. 24

എന്നാൽ ഈ യോഗം ഇതിലില്ല; അതിനാൽ, പോയ സാധനം കിട്ടും.

കപടകേളി:—(ഹർഷത്തോടേ) ആയ്യൻെറ പ്രസാദത്താൽ!

ശിഷ്യൻ:—(ചമൽക്കാരത്തോടേ) അമ്പോ, ഉപാധ്യായൻെറ ജ്ഞാനമാഹാത്മ്യം: † ശാലിഹോത്രശ്ലോകം മുഴുവൻ കണ്ഠസ്ഥം!

ജ്ഞാനരാശി:—കൌണ്ഡിന്യ, നീ * ഇവിടേനിന്ന് ഇവിടെ പോയി ഉപശ്രുതി നോക്കി വരിക.

23, 24. വിംശസ്ഥാനം=ഇരുപതാമിടം. ഇങ്ങിനെ ഒരിടമില്ല. ഇതു ശാസ്ത്രമല്ല; ശാസ്ത്രമാണെന്നു തോന്നിയ്ക്കലാണ്. വ്യതീപാതം—ഏതാണ്ടു ഗുളികനെന്നൊത്ത ഒരുപഗ്രഹം. ശകടം—ഒരുതരം ഗ്രഹയോഗം.

† ശാലിഹോത്രൻ—ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രകത്താവല്ലെന്നു തോന്നുന്നു.

* വിരൽകൊണ്ടു ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു പറകയാണ്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശിഷ്യൻ:—(പോയി തിരിച്ചുവന്നിട്ട്) നശിച്ചുപോ, എടാ ചേട, നശിച്ചുപോ!

മുദ്ഗരകൻ:—(ശുണ്ഠി പിടിച്ചുംകൊണ്ട്) എന്തെടാ, പിച്ചതെണ്ടി, എന്നെ ശകാരിയ്ക്കുന്നുവോ? നില്ല്, നില്ല്: ഞാൻ നിന്റെ മൊട്ടത്തലകൊണ്ടുതന്നെ കേവലീപുസ്തകം പൂജിച്ചേയ്ക്കാം!

ശിഷ്യൻ:—(ഭയത്തോടേ) കൊല്ലരുതേ, കൊല്ലരുതേ! ഉപശ്രുതിയാണ്, ഞാനിപ്പറഞ്ഞത്; തന്നെ ശകാരിയ്ക്കയല്ല.

കപടകേളി:—മുദ്ഗരക, അടങ്ങ്കില്ലയോ, നിന്റെ മുതുഭാരവായ!

ജ്ഞാനരാശി:—സൌമ്യ, നില്ലൂ, നില്ലൂ: ഉപശ്രുതിയാണിത്. ഇനി, നീതന്നെ ഉപശ്രുതി അറിഞ്ഞുവരിക.

മുദ്ഗരകൻ:—ചതിയ്ക്കുമോ, എടാ നീ ചതിയ്ക്കുമോ?

ജ്ഞാനരാശി:—(ശങ്കിച്ച മട്ടിൽ) ആ, നീ എന്തു പുലമ്പുന്നു?

മുദ്ഗരകൻ:—ആയ്യ്, ഇവണ്ണമാണ്, ഞാൻ കേട്ടത്.

ജ്ഞാനരാശി:—(എഴുതുന്നതായി നടിച്ച്) കൌണ്ഡിന്യ, കവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടതാണ്, ഈ വകാരം.

ശിഷ്യൻ:—എനിയ്ക്കു തോന്നുന്നത്, സവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടതാണെന്നാണ്.

ജ്ഞാനരാശി:—ഇതിന്നു മാത്ര എത്ര?

ശിഷ്യൻ:—അഞ്ച്.

ജ്ഞാനരാശി:—അനുസ്വാരത്തിന്നെത്രയാകാം?

ശിഷ്യൻ:—എനിയ്ക്ക് എഴുതാൻ കഴിവുള്ളേടത്തോളം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:—പതിമ്മൂന്നുമാത്രം; പതിമ്മൂന്നും അഞ്ചും കൂടി ഇരുപത്തിരണ്ട്.

ശിഷ്യൻ:—അല്ലല്ല, ഇരുപത്.

കപടകേളി:—പതിനെട്ടേ ഉള്ളൂ; ആര്യൻ നോക്കുക.

ജ്ഞാനരാശി:—(നോക്കി ആത്മഗതം) എയ്, കണക്കിൽ കേമിയാണിവൾ. അതിനാൽ, വല്ലവിധത്തിലും അവസാനിപ്പിച്ചുകളയാം. (പ്രകാശം) ഭദ്രേ, മറെറാരുതരത്തിലാണ്, ഞങ്ങളുടെ കണക്കുകൂട്ടൽ. ആകട്ടേ, വീട്ടിലുള്ളവരുടെ പേരുകൾ പറയുക.

(മുദ്ഗരകൻ, കപടകേളി—മദനസുന്ദരി—മുദ്ഗരകൻ—കോകിലൻ—പാരാവതൻ—കുസുമിക എന്നും മററും പേരുകൾ എഴുതിക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(എഴുതിയിട്ട് ആത്മഗതം) കട്ടതു കപടകേളിയാണെന്നു തികച്ചും സംശയിക്കേണമെന്നതുകൊണ്ടാവാം, ആ പേർ ഒന്നാമതായി പറഞ്ഞതത്. അതിനാൽ, അവളെത്തന്നെ പറയാം. (കണക്കുകൂട്ടൽ നടിച്ചിട്ട്, പ്രകാശം) കപടകേളിയാണ്, കട്ടതെന്നു തോന്നുന്നു.

മുദ്ഗരകൻ:—(ഉറക്കെച്ചിരിച്ചു, ഹർഷത്തോടേ) ആര്യൻ ശരിയ്ക്കറിഞ്ഞു: ഈ സ്ത്രീ താൻതന്നെയാണ്, ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ കളവു നടത്തുന്നത്.

(കപടകേളി പുഞ്ചിരിയോടേ ഒളികണ്ണിട്ടു വിലക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(ആലോചിച്ച്, ലജ്ജയോടേ ആത്മഗതം) ഇവർ തമ്മിൽ ചിരിയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ഇവൾതന്നെയാണ് കപടകേളി എന്നുറയ്ക്കാം. അതിനാൽ നന്നായില്ല, പറഞ്ഞതത്. (നിരൂപിച്ച്, ഓർമ്മനടിച്ച്) ഈ സ്ത്രീയുടെ മകൾ മദനസുന്ദരീവേശ്യ കലാകരണ്ഡകനിൽത്തന്നേ മനസ്സർപ്പിച്ചവളത്രേ; അവളുടെ ആ ട്ട

ത്ര്യന്മാർ, കോകിലപാരാവതന്മാർ, കക്കുകയും ചൂതു കളിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരുമത്രേ. അതിനാൽ, ഇങ്ങിനെ പറയാം: (പ്രകാശം: കപടകേളിയെ വിളിച്ച്, മററവർ കേൾക്കാതെ) ഭദ്രേ, കട്ടവൻ തീർച്ചപ്പെട്ടു; മറച്ചുവെയ്ക്കാൻവേണ്ടിയാണ് ഭവതിയുടെ പേർ പറഞ്ഞത്. ഭവതി വീട്ടിലെയ്ക്കു പോയ്ക്കൊള്ളൂ; ഒച്ചപ്പാടുണ്ടാക്കാതെ കോകിലനോടും പാരാവതനോടും ചോദിയ്ക്കുക.

കപടകേളി:—(ഹർഷത്തോടേ) ആര്യൻ എനിയ്ക്കു വിടതന്നാലും.

ജ്ഞാനരാശി:—ഭദ്രേ, ഭവതി പോയ്ക്കൊൾക. മുതൽ ആരിൽനിന്നു കിട്ടേണമോ, അവനോടു ശുണ്ഠിയെടുക്കരുത്.

(കപടകേളിയും മുദ്ഗരകനും പോയി)

ശിഷ്യൻ:—(മോതിരം അടുപ്പിച്ചിട്ട്) ഇത് ഇവിടുത്തെ കയ്യിന്മേലിടണം.

ജ്ഞാനരാശി:—(നടുക്കം ഭാവിച്ച്) കൌണ്ഡിന്യ, എന്തൊരന്ധതയാണ് നിനക്ക്! നോക്കു, എടോ, നോക്കു:

ജരാമൃത്യുവ്യാധിവ്യസനമിടചേ-
ർത്തതിന്നു ത്രിലോകം
വരുത്തുന്നു കാലം നിമിഷമനു മാ-
ററാതെ നിയതം;
അതിന്മേലീ, മൈമേൽ, മതി മതിയലം-
കാരഘടനം:
ചതുഷ്കം നിർമ്മിപ്പോനെവനഹഹ, ക-
ത്തുന്ന പുരയിൽ? 25

---

25. നിമിഷമനു=നിമിഷംതോറും. അതിന്മേലീ, മൈമേൽ—അപ്രകാരമിരിയ്ക്കുന്ന ഈ ശരീരത്തിൽ. അലംകാരഘടനം=ആഭരണമണിയൽ. ചതുഷ്കം=ഒരുതരം മണ്ഡപം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശിഷ്യൻ:—(ചിരിച്ച്) ഉപാധ്യായ, അങ്ങയുടെതന്നോ ശിഷ്യനാണ് ഞാൻ; എന്നെ മറിയ്ക്കുന്നതെന്തിന്? വാങ്ങിക്കൊള്ളുക.

(ജ്ഞാനരാശി മോതിരം വാങ്ങി ധരിയ്ക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(സാഭിപ്രായം ചിരിച്ച്, കൈതൊഴുത്) ഭഗവൻ, മോതിരമേ, നിന്തിരുവടിയ്ക്കു നമസ്കാരം! ഉപാധ്യായന്റെ ഈ കയ്യിന്മേൽത്തന്നേ എന്നെന്നും വാണരുളുക!

ജ്ഞാനരാശി:—(ക്രോധിച്ചമട്ടിൽ) ആഃ ദുഷ്ട, പൊല്ലാപ്പു പുലമ്പുന്ന വായാടി, മാറുപോയോ, എന്റെ ഇടപാടെല്ലാം! (ഓർമ്മനടിച്ച്, ചമൽക്കാരത്തോടേ) കൌണ്ഡിന്യ, നിന്റെ വാക്കാൽ എനിയ്ക്കു കലാകരണ്ഡകച്ചുതാടിയുടെ അപേക്ഷ ഓർമ്മയിൽ വന്നു: ചൂതിൽ സർവ്വസ്വവും മുടിഞ്ഞ അയാൾ എന്റെ മന്ത്രമഹിമയാൽ വിജയം തേടുകയാണല്ലോ; നമ്മുടെ പേരിൽ തുലോം വിശ്വാസമുണ്ടയാൾക്ക്. അതിനാൽ വരിക: നമുക്ക്, മന്ത്രജപത്തിന്നു പററിയ ഒരു വിജനപ്രദേശത്തു ചെന്നിരിയ്ക്കാം; തേവിടിശ്ശികളുടേയും മററും തടുത്തുകൂടാത്ത പെരുമാററമുള്ളതാണ്, ഈ ഉദ്യാനം.

ശിഷ്യൻ:—എന്നാൽ, ഉപാധ്യായൻ ഇതിലേ ഇതിലേ വരിക

(രണ്ടുപേരും പോയി.)

ഒന്നാമങ്കം കഴിഞ്ഞു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രണ്ടാം അങ്കം.

(മന്ത്രം ജപിച്ചുംകൊണ്ടു ജ്ഞാനരാശിയും ശിഷ്യനും
പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, അങ്ങു വളരെ ജപിച്ചുവല്ലോ മന്ത്രം. കലാകരണ്ഡകച്യുതാടിയ്ക്കു വിജയം സിദ്ധിച്ചിരിയ്ക്കും: അങ്ങയുടെ മന്ത്രമഹിമയ്ക്കു താമസം വരാറില്ലല്ലോ. അതിനാൽ, വരിക; നമുക്ക് ഉദ്യാനത്തിലെയ്ക്കുതന്നെ പോകാം. എനിയ്ക്കു കടുത്ത നട്ടുച്ചവെയിലിനാൽ ദേഹമാകെ പൊള്ളുന്നു.

ജ്ഞാനരാശി:—(ജപം നിൎത്തിയിട്ടു) ശരിതന്നെ:

ഉദ്ദാമദുഗ്രം, ദുഷ്ടാൎദ്ദപാ-
ലിദ്ദിനേശകരോൽക്കരം;
സ്നിഗ്ദ്ധദ്രുസജ്ജനങ്ങൾക്കെ
ശക്തിയുള്ളു തടുക്കുവാൻ. 1

അതിനാൽ വരിക; നമുക്കു പോകാം.

(എന്നു പുറപ്പെടുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—ഇതാ, ഉദ്യാനം; അകത്തെയ്ക്കു കടന്നുകൊൾക.

(രണ്ടുപേരും കടക്കൽ നടിയ്ക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(ഏതാനും അടികൾവെച്ചു മുമ്പോട്ടു നോക്കിയിട്ടു) ഉപാധ്യായ, നോക്കു, നോക്കു: ഇവിടെ മാധവീമണ്ഡപത്തിൽ, ഒരദ്ഭുതസ്ത്രീയുണ്ട്, ഉപാധ്യായനൊപ്പോ

---

1. ഉദ്ദാമം=തടവില്ലാത്തതു്. ദിനേശകരോൽക്കരം=വെയിൽ. സ്നിഗ്ദ്ധപദത്തിനു സ്നേഹമുള്ള എന്നുകൂടി അൎത്ഥമെടുക്കണം. ദ്രു=വൃക്ഷം. കൊഴുത്തുതഴച്ച വൃക്ഷങ്ങളാകുന്ന സജ്ജനങ്ങൾക്കേ ഈ ദുൎജ്ജനോപമമായ കൊടുംവെയിലിനെ തടുക്കാൻ കഴിവുള്ളു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ലെ ധ്യാനത്തിലിരിയ്ക്കുന്നു; മററൊരുത്തിയുമുണ്ട്, അവളുടെ അടുക്കൽ, ദേവപൂജയ്ക്കു പൂവും ചന്ദനവുമെടുത്തു നില്ക്കുന്നു.

ജ്ഞാനരാശി:—കൌണ്ഡിന്യ, എന്നാൽ, നമുക്ക് ഈ രക്താശോകത്തിൻെറ ചുവട്ടിൽത്തന്നെ ഇരിയ്ക്കാം; എന്തിനു മാധവീമണ്ഡപം?

(രണ്ടുപേരും ഇരിയ്ക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(നോക്കി, ആശ്ചര്യപരിഹാസത്തോടേ ആത്മഗതം) അയ്യാ, ഉപാധ്യായൻ, അയ്യാ, ഉപാധ്യായൻ, ഇവിടെ ഇരുന്ന് ഇവളെ ഉററുനോക്കുകയാണ്!

(പറഞ്ഞതിൻവണ്ണം മദനസുന്ദരിയും ചേടിയും പ്രവേശിയ്ക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(നോക്കിയിട്ട് ആത്മഗതം) അമ്പോ, ഇവളുടെ സൌന്ദര്യസമൃദ്ധി:

ലാവണ്യവീചിനിരയാൽത്തരളായതാക്ഷി-
യീ വാമയാററം കടുവിവേകദുരക്ഷരങ്ങൾ
ആവോളവും കഴുകി, മന്മഥദേവമന്ത്രം
പാവുന്നു ചേതസി, ജിതേന്ദ്രിയനാമെനിയ്ക്കും! 2

ചേടി:—കൊച്ചമ്മേ, ഈ മുത്തുചിപ്പിയിലാക്കിയ രക്തചന്ദനം, ഇവിടുത്തെ ദേഹസ്പർശം നേടാത്തതുപോലെ കാണപ്പെടുന്നു; ഈ പിച്ചകമാകട്ടേ, ചിരപ്രാപ്തമെങ്കിലും കൊച്ചമ്മയാൽ കൊണ്ടാടപ്പെടാത്തതുനിമിത്തം, സൌരഭ്യത്താൽ വന്നുചേൎന്ന വണ്ടിണ്ടയുടെ ശബ്ദംകൊണ്ടു കൊച്ചമ്മയെ പഴിയ്ക്കുന്നതായി

2. വാമ=സുന്ദരി. കടു....രങ്ങൾ=കൎക്കശമായ വിവേകത്തിൻെറ ചീത്ത അക്ഷരങ്ങൾ. വിവേകത്തെ പാടേ നീക്കി എന്നു സാരം. ചേതസി=മനസ്സിൽ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തോന്നുന്നു; കൈത്താമരപ്പൂവിൽ പിടിച്ച ഈ വെറ്റിലച്ചുരുളും, മുഖത്തെ മുകരാസ്ഥയാൽ പൊറുതികെട്ടതുപോലെ വാടിപ്പോകുന്നു! എന്താണ്, വസന്തപ്പിറപ്പാൽ ആഹ്ലാദിയ്ക്കേണ്ടുന്ന സമയത്ത് ഇവിടെയ്ക്കിങ്ങിനെ ഒരു മനഃക്ഷോഭം?

മദനസുന്ദരി:—(കേൾക്കാതെ ചൂടുള്ള നെടുവീർപ്പിട്ട്)

മാകന്ദാങ്കുരനഞ്ജുതിററയൊടുയിർ–
കൊള്ളുന്നു കാർവണ്ടിനം;
വേകുന്നില്ല ഗളം പിടക്കയിലുകൾ–
ക്കൊ,ളും കുഹൂധ്വനിയാൽ;
ഏകുന്നില്ല ലയത്തെ, മാലയവിഷ–
ക്കാററീ ലതയ്ക്കൊന്നിനും;
ഛീ, കെല്പില്ല യമനു: മാരശരമേ–
ററിട്ടും മരിപ്പീല ഞാൻ! 3

ജ്ഞാനരാശി:—കൌണ്ഡിന്യ, നിസ്സംഗന്മാരായ നമുക്കെന്താണിവിടെ? വരിക; പോകാം.

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, നില്ക്കൂ, നില്ക്കൂ: അങ്ങയുടെ പൊട്ടപ്പുറിപ്പിയ്ക്കലാൽ വലഞ്ഞ ചെവി രണ്ടും ഈ സ്ത്രീകളുടെ മധുരഭാഷണങ്ങൾകൊണ്ടു കുളിർമപ്പെടുന്നുണ്ട്.

---

3. മാക....ററയൊട്=മാവിൻപൂമൊട്ടാകുന്ന വിഷം ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ട്. ഗളം=കണ്ഠം. കുഹൂവധ്വനി=കുഹൂ (കുയിലിൻെറ ശബ്ദത്തിന്നു കുഹൂ എന്നു പറയും.)വാകുന്ന തിയ്യ്. ലയം=മൂർച്ഛ. മാലയവിഷക്കാററ്=മലയപർവ്വതത്തിൽനിന്നു വരുന്ന (സർപ്പസംപർക്കത്താൽ വിഷമയമായ)കാററ്. വിഷാശനാദികൾകൊണ്ടുപോലും മരണം ഭവിയ്ക്കുന്നില്ല എങ്കിൽ, യമന്ന് എന്തു ശക്തിയാണുള്ളത്?

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം) എനിയ്ക്കും. (പ്രകാശം) കൌണ്ഡിന്ന്യ, മനം കവരുന്ന വേശ്യാഭാഷണങ്ങളെക്കൊതിയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്, നിനക്കു പഠിപ്പിൽ ചെടിപ്പ്.

(ചേടി, 'കൊച്ചമ്മേ' ഇത്യാദി വാക്യം വീണ്ടും പറയുന്നു; മദനസുന്ദരി ചിന്തതന്നേ നടിയ്ക്കുന്നു.)

ചേടി:—(കൈപിടിച്ചിട്ട്) മദനസുന്ദരിക്കൊച്ചമ്മേ, എന്താണിവിടുന്ന് * അമംഗളം പറയുന്നത്? ആഭരണമണിയുന്നില്ല; ഇതേമട്ടിലാണോ, കലാകരണ്ഡകനെ കാണുക?

മദനസുന്ദരി:—(ചമൽക്കാരത്തോടും ഹർഷത്തോടുംകൂടി) തോഴി, എവിടെ, ആ ചൂതുകളിക്കാരൻ?

ചേടി:—എല്ലാച്ചൂതാടികളുടേയും ധനം ജയിച്ചുനേടിയ അദ്ദേഹം മദനോദ്യാനത്തിൽ ഇവിടുത്തോടൊന്നിച്ചു മധുപാനമഹോത്സവം കൊണ്ടാടാൻ തുടങ്ങുകയാണ്, ഇവിടുന്നയച്ചുകൊടുത്ത ആ ആഭരണപ്പെട്ടി കപടകേളിയമ്മയുടെ അടുക്കലെയ്ക്കയച്ചു എന്നും മദനോദ്യാനപാലൻ എന്നോടു പറയുകയുണ്ടായി.

മദനസുന്ദരി:—(ഉൽക്കണ്ഠയോടേ എഴുന്നേററ്) പ്രിയസഖി, വരു, വരു; എന്നെ ആശ്ലേഷിയ്ക്കു..(ചേടിയെ പുണരുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, വെന്തടിയട്ടേ, നമ്മുടെ ഈ തപസ്സ്! നോക്കു, നോക്കു ഇവളുടെ ഭാഗ്യം: മദനസുന്ദരി പിടിച്ചുപൂട്ടുന്നു!

ജ്ഞാനരാശി:—(ഉൽക്കണ്ഠയോടേ ആത്മഗതം) ശരിയാണ്,

---

* അമംഗളം—'മരിപ്പീല ഞാൻ' എന്നിങ്ങിനെ, മരണേച്ഛാവ്യഞ്ജകമായിട്ടുള്ളത്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൌണ്ഡിന്യൻ പറഞ്ഞതു്. (ശ്രുതി നടിച്ചു പ്രകാശം) ഏടാ, ഏടാ, നീ എന്തു പുലമ്പുന്നു! ആഃ ദുഷ്ട, നിന്റെ ദുർവിനയാഗ്നിയെ ഞാൻ ശാപജലംകൊണ്ടു കെടുത്തും.

(കമണ്ഡലുവിൽനിന്നു വെള്ളമെടുക്കാൻ തുടങ്ങുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—അങ്ങെന്തിനാണു്, വെറുതേ, കമണ്ഡലുജലം എടുക്കുന്നതു്? ഉച്ഛ്വാസംകൊണ്ടു തള്ളിയാവോ? എനിക്കറിയാം, അങ്ങയുടെ പ്രഭാവം!

ജ്ഞാനരാശി:—മൂർഖ, കപടകേളിക്കു മുതൽ തിരിച്ചുകിട്ടിയതറിഞ്ഞിട്ടും, നിനക്കു വിശ്വാസം വരുന്നില്ലേ?

ശിഷ്യൻ:—കപടകേളിയാണു് കട്ടതെന്നാണല്ലോ, ആദ്യം തന്നെ അങ്ങന്നെ വിശ്വസിപ്പിച്ചതു്.

മദനസുന്ദരി:—(ഔത്സുക്യത്തോടേ) എന്നാൽ വരിക; നമുക്കു് അങ്ങോട്ടുതന്നേ പോയി, ചൂതാടിയെ കാത്തിരിക്കാം.

(ചേടിയെ കൈക്കു പിടിച്ചു ചുററിനടക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—വാഗ്വാദം നിറുത്തുക. നോക്കൂ, നോക്കൂ, ഇവൾ പോകയാണു്!

ജ്ഞാനരാശി:—(നോക്കി, ഉൽക്കണ്ഠാനുതാപങ്ങളോടേ, ആത്മഗതം) എയ് പോവുകതന്നെയാണു്.

മാരദ്രുമത്തണൽകണക്കിവളെത്രയെത്ര
ദൂരത്തു നീങ്ങിയൊഴിയുന്നു മനോഹരാംഗി,
പാരാതെയെന്നവയവങ്ങളെയത്രയത്ര
കേറിപ്പിടിപ്പിതൊരു ദുസ്സഹമായ താപം! 4

---

4. മാരദ്രുമത്തണൽ=കാമനാകുന്ന വൃക്ഷത്തിന്റെ തണൽ. തണലകലുംതോറും ചൂടു് ഏറിവരുമല്ലോ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, അങ്ങയുടേതുപോലെ, ദുസ്സഹവും തീവ്രവുമായിരിയ്ക്കുന്നു, സൂര്യന്റെ തേജസ്സ്; വരിക: നമുക്ക് ഈ മാധവീമണ്ഡപത്തിൽത്തന്നേ കടന്നുകൂടാം; ധ്യാനവും ധാരണയും മററും ഇവിടെത്തന്നേ വെച്ചാവാം.

ജ്ഞാനരാശി:—(ഹർഷോൽക്കണ്ഠകളോടേ ആത്മഗതം) എന്റെ ഉണ്ണി നെടുനാൾ ജീവിച്ചിരിയ്ക്കട്ടെ: എന്തൊ അന്തർഗ്ഗതമാണ്, കൌണ്ഡിന്യൻ പറഞ്ഞത്! (പ്രകാശം) ഉണ്ണിയുടെ ഇഷ്ടംപോലെ.

(ഇരുവരും കടക്കൽ നടിയ്ക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(ഉൽക്കണ്ഠയോടേ നോക്കി, ആത്മഗതം) എയ്, ഇതാ, മദനസുന്ദരിയാൽ * ആശ്ലേഷംകൊണ്ടു മാനിയ്ക്കപ്പെട്ട ആ തിണ്ണ; ഇതിന്മേൽ ഇത്തിരി കിടക്കാം.

(വിശ്രമം നടിയ്ക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായന് ഇവിടെ യഥേഷ്ടം അനുഷ്ഠിയ്ക്കാം, ധ്യാനവും ധാരണയും മററും.

ജ്ഞാനരാശി:—(മനസ്താപത്തോടേ ആത്മഗതം) ഇതെങ്ങിനെയാണിനി?

വായ്ക്കുന്നു വീപ്പ്നിശ,മെങ്ങിനെ വായുരോധം?
വാക്കോ തദാഹ്വയചരം, ജപമെങ്ങു പിന്നെ?
പാർക്കുന്നു ഹൃത്തിലവളും, വിഷ്ണു ഗമിച്ചിതെങ്ങോ;
നേക്കന്യദീക്ഷയരുളീ, ഭഗവാൻ സ്മരൻ മേ! 5

---

* മദനസുന്ദരിയുടെ ദേഹസ്പർശത്തെ ആലിംഗനമാക്കി സങ്കല്പിയ്ക്കുന്നു.

5. വായുരോധം=വായുവിനെ അടക്കൽ; പ്രാണായാമം. തദാഹ്വയചരം=അവളുടെ പേരിന്മേൽ സഞ്ചരിയ്ക്കുന്നത്: മിണ്ടിയാൽ ആ പേർ പുറപ്പെടുകയായി! വിഷ്ണു മനസ്സിൽനിന്ന് എവിടെയ്ക്കോ പോയ്ക്കഴിഞ്ഞു. അന്യദീക്ഷ=മറെറാരു വ്രതാനുഷ്ഠാനം; മദനസുന്ദരീധ്യാനംതന്നെ!

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

എനിയ്ക്കിതാ, സർവ്വാംഗങ്ങളിലും ചൂട വർദ്ധിയ്ക്കുന്നു; അതിനാൽ, ഈ കളിർതിണ്ണമേൽത്തന്നേ കിടന്നുരുളാം.

(അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(സംഭ്രമം ഭാവിച്ച്) എന്താണ്, ഉപാദ്ധ്യായൻ ഇങ്ങിനെ കിടന്നുരുളുന്നത്!

ജ്ഞാനരാശി:—(വാസ്തവം മറച്ച്) ഉണ്ണി, കൌണ്ഡിന്യ, എന്നെ ഒരു കൊടുംപനി പിടികൂടിയിരിയ്ക്കുന്നു.

ശിഷ്യൻ:—(തൊട്ടുനോക്കിയിട്ട്) അയ്യോ, ഇവിടെയ്ക്കു കടുത്ത പനി! അങ്ങയ്ക്കറിയാമല്ലോ, പനി നിർത്താനുള്ള മന്ത്രം; പിന്നെ, എന്തിനു കഷ്ടപ്പെടുന്നു?

ജ്ഞാനരാശി:—(ആലോചിച്ച്, ആത്മഗതം) മദനസുന്ദരിയുടെ വിരഹമാകുന്ന പനികൊണ്ടു വലഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്ന എനിയ്ക്ക്, അവളെ വശീകരിപ്പാനുള്ള മന്ത്രം പ്രയോഗിയ്ക്കുകതന്നെയേ ശരണമുള്ളു. വായാടിയായ ശിഷ്യരാക്ഷസനാൽ * ഉല്ലാണിയ്ക്കപ്പെട്ട ഞാൻ ദൂതയെയ്ക്കു കവും മറവും എങ്ങിനെ ചെയ്യും? അതിനാൽ ഇങ്ങനെയാവാം. (പ്രകാശം) ഉണ്ണി, കൌണ്ഡിന്യ, എന്നെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചതു നന്നായി: എഴുതാനുള്ള ഉപകരണങ്ങൾ കൊണ്ടുവരിക; ഞാൻ പനി ശമിയ്ക്കാനുള്ള മന്ത്രത്തെ കിട്ടുണ്ടാക്കാം.

ശിഷ്യൻ:—(പോയി തിരികെ വന്നിട്ട്) ഇതാ, ഉപകരണങ്ങൾ; ഉപാദ്ധ്യായൻ എഴുതിക്കൊൾക.

---

* ഉല്ലാണിയ്ക്കപ്പെട്ട—രഹസ്യമൊക്കെ ഈ രാക്ഷസൻ മണത്തറിയും!

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:— പൂതണാക്കിൻതോലെടുത്തു വശീകരണമന്ത്രമെഴുതി, മടക്കിയിട്ട്) ഉണ്ണി, കൌണ്ഡിന്യ, ഇതു് അരച്ച ചന്ദനംകൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞു തകിടാക്കി കൊണ്ടുവരു; അതു കെട്ടിയാൽ എന്റെ പനി മാറും.

ശിഷ്യൻ:—(എഴുത്തുവാങ്ങി ചുററിനടന്നിട്ട്) ഞാൻ നോക്കട്ടേ, എന്താണിതിൽ എഴുതിയിരിയ്ക്കുന്നതെന്നു്. (അഴിച്ചു വായിച്ചിട്ടു, പുഞ്ചിരിയോടേ) എയ്, മന്ത്രത്തിന്നു ശേഷം, 'മദനസുന്ദരി എനിയ്ക്കു വശപ്പെടട്ടേ' എന്നൊഴുതിയിരിയ്ക്കുന്നു. ഇതു ഞാൻ പൊറുക്കില്ല: ഞാനും മദനസുന്ദരീസംഗമമാശിച്ചാണു് പ്രാണധാരണം ചെയ്യുന്നതു്. അതിനാൽ, ഇങ്ങിനെയാവാം. ('കപടകേളി എനിയ്ക്കു വശപ്പെടട്ടേ' എന്നു തിരുത്തിയെഴുതി, മുമ്പേത്തെപ്പോലെതന്നെ മടക്കി, അരച്ച ചന്ദനംകൊണ്ടു തകിടാക്കി, തിരിച്ചുവന്നിട്ട്) ഉപാധ്യായൻ ഇതു കെട്ടിക്കൊള്ളുക.

(ജ്ഞാനരാശി തകിടു വാങ്ങി ധരിയ്ക്കുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(ഹർഷാശ്ചര്യങ്ങളെ ഭാവിച്ച്) എയ്, ഇത്തിരിനേരംകൊണ്ടു് ആചാര്യന്നു പനി വിട്ടതായിത്തോന്നുന്നു!

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം) * പലപ്പോഴും അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ളതാണു്, ഈ മന്ത്രത്തിന്റെ സദ്യഃഫലം; ഈ വിഷവിഷമസ്വഭാവനായ ശിഷ്യൻ അരികത്തുണ്ടുതാനും! അതിനാൽ, ഇങ്ങിനെയാവാം. (പ്രകാശം) ഉണ്ണി, കൌണ്ഡിന്യ, എന്തിനു മന്ത്രപ്രയോഗം? ഞാനിപ്പോഴ് ജ്വരശാന്തിയ്ക്കുള്ള ഭഗവൽപ്പൂജ നടത്താൻ

---

* മദനസുന്ദരി ഉടനേ വന്നുചേരുമെന്നു സാരം. വിഷ......സ്വഭാവൻ=വിഷംപോലെ വിഷമമായ (അപായകരമായ) സ്വഭാവത്തോടുകൂടിയവൻ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വിചാരിയ്ക്കുന്നു; അതിന്നു, വിചിത്രവർണ്ണസൌരഭ്യസമൃദ്ധിയുള്ള പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ടുവരിക.

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായന്റെ കല്പനപോലെ. (പോന്നിട്ട്, ആത്മഗതം) * ഞാനറിഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു, ഉപാധ്യായനെ. അതിനാൽ, എനിയ്ക്കെന്തിനു പുഷ്പങ്ങൾ? ഈ അരയാലിന്റെ കൊമ്പത്തു കേറിയിരുന്ന് എല്ലാം നോക്കിക്കാണാം.

(അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(ദൂരേയ്ക്കുനോക്കി ഹർഷത്തോടേ) അഹഹ, മന്ത്രപ്രഭാവം ഫലിച്ചു: ഇതാ, പൂവും വെററിലയും മററുമാകുന്ന കാഴ്ചദ്രവ്യങ്ങളെടുത്തു കപടകേളി മദനസുന്ദരിയുടെ ദൂതിയായി ഇങ്ങോട്ടു വരുന്നു!

(പറഞ്ഞതിൻവണ്ണം കപടകേളി പ്രവേശിയ്ക്കുന്നു. അവൾ ജ്ഞാനരാശിയുടെ മുമ്പിൽ കാഴ്ചദ്രവ്യം കൊണ്ടുവെച്ച്, അർത്ഥഗർഭമായി ചിരിച്ച്, ലജ്ജയോടേ ഇരിയ്ക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(ഗർവോടും ഹർഷത്തോടും കൂടി) ഭദ്രേ, കിട്ടിയോ, ആ മുതൽ?

കപടകേളി:—(ഉൽക്കണ്ഠയോടേ) സുഭഗ, ആ പോയ മുതൽ കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞു; എന്നാൽ എന്റെ ഹൃദയം ഇവിടുന്നപഹരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. അതിനാൽ ഇവിടുന്നുതന്നേ ശരണം!

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം) എയ്, ഇതെന്താണ്? ഇവൾക്കു കുടിമൂലം കാമവികാരം മൂത്തിരിയ്ക്കുമോ? എന്തു

---

* മദനസുന്ദരിയുടെ ആഗമനം പ്രതീക്ഷിച്ചാണ്, ഉപാധ്യായൻ എന്നെ അകററിയത് എന്ന് എനിയ്ക്കു മനസ്സിലായി.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വേണ്ട, ഇതിന്നുത്തരം? എന്റെ * അഭിമതത്തോട്
യോജിപ്പിയ്ക്കുകതന്നെ (പ്രകാശം) ഭദ്രേ, ഭവതിയുടെ
മകളായ മദനസുന്ദരിയ്ക്കു സുഖമല്ലേ?

കപടകേളി:—(ഈർഷ്യയോടേ) അല്ല, എന്റെ മകളല്ല,
ജ്യേഷ്ഠത്തിയാണവൾ. ഞാനാകട്ടേ, അങ്ങയെപ്പോ
ലുള്ള കാമുകവർഗ്ഗത്തിന്റെ പ്രസാദത്താൽ സുഖിച്ചു
കുറെ തടിച്ചുപോയതുകൊണ്ടു, താഴെയാണെങ്കിലും
മറിച്ചു തോന്നപ്പെടുന്നു എന്നേ ഉള്ളു.

ജ്ഞാനരാശി:—(പരിഹാസത്തോടേ ആത്മഗതം) അമ്പോ,
കിഴവിയുടെ കുസലില്ലായ്മ! അഥവാ, ഇതു യുക്തം
തന്നെ:

വായ് വീപ്പിച്ചു നികത്തുമൊട്ടിയ കവിൾ-
ദ്വന്ദ്വത്തെ, വായുക്കളാൽ;
ഭാവിയ്ക്കും മുലകൾക്കയച്ചു, ബഹുധാ
മാർത്തട്ട പൊന്തിയ്ക്കയാൽ;
പാഴ്വെൺകുന്തൽ മറച്ചുവെച്ചു, മകളെ-
ക്കാളും ചുരുക്കും വയ-
സ്സേ;-വം ഹന്ത, മുതുക്കിവേശ്യകൾ നടി-
ച്ചീടുന്നു താരുണ്യമേ! 6

---

* മദനസുന്ദരീസമാഗമേച്ഛയോട് എന്നർത്ഥം.

6. വായുക്കളാൽ—വായുവിനെ നിർത്തി, നിർത്തി, വായ് വീപ്പിച്ചു. നികത്തും—പൊങ്ങിയ്ക്കും. ഭാവിയ്ക്കും=നടിയ്ക്കും; ഉണ്ടെന്നു വരുത്തും. പാഴ്വെൺകുന്തൽ=നരച്ച പൊട്ടത്തലമുടി. ചുരുക്കും—ചുരുക്കിപ്പറയും. താരുണ്യമേ=യൌവനം തന്നെ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കപടകേളി:—(ഉൽക്കണ്ഠയോടെ) സുഭഗേ, കാവിമുണ്ട് അഴിച്ചുകളയൂ; ഞാൻ രക്തചന്ദനം പൂശിയ്ക്കട്ടെ.

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം) അമ്പോ, കിഴവിയുടെ വികാരത്തള്ളൽ! അഥവാ,

മുൻ യൌവനത്തിൽസ്സോൽക്കണ്ഠ-
മതിസേവിതനാം സ്മരൻ
ദാക്ഷിണ്യത്താൽ ത്യജിപ്പീലെ-
ന്നാവാം കിഴവിമാർകളെ! 7

(പ്രകാശം) നിൽക്കുക, നിൽക്കുക:

നേക്കി വിചിത്രരസലീലകളാലഗാധ-
ച്ചേക്കണ്ടിൽ വീഴലിനു ദൂരനമസ്സിതാ, മേ;
സൌഖ്യേന ഞാനിവിടെ നീരസമാം തപസ്വി-
മാർഗ്ഗേ ചരിയ്ക്കുവന, പാതവിശങ്കമമ്മേ! 8

കപടകേളി:—(പരിഹാസത്തോടെ) സുഭഗേ, അങ്ങു നാഗരികനാണ്; പരിഹസിയ്ക്കാനറിയാം: എന്നെ അമ്മ എന്നാണല്ലോ വിളിയ്ക്കുന്നത്! എന്നാൽ, ഭഗവദ്ഭക്തന്മാരുടെ രഹസ്യം അങ്ങയ്ക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ആ ശ്ലോകം അങ്ങു കേട്ടിട്ടില്ല:

---

7. വൃദ്ധമാർ യൌവനകാലത്തു ഇലോം സേവിച്ചവരാണല്ലോ എന്ന കൂറമൂലം അവരെ കാമൻ ത്യജിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കയായിരിയ്ക്കാം!

8. നേക്ക്=ശരിയ്ക്ക്; തീർച്ചയായും. ദൂരനമസ്സ്=ദൂരനമസ്കാരം. നിയതമായ ആ വീഴലിനെ ഞാൻ എന്നെയ്ക്കുമായി പരിഹരിയ്ക്കുന്നു എന്നു സാരം. അപാതവിശങ്കം=ഭ്രംശശങ്കകൂടാതെ. ശൃംഗാരവിലാസങ്ങളാം ചേക്കണ്ടിൽ (പാപഗർത്തത്തിൽ) വീഴിയ്ക്കും, തീർച്ച; തപസ്വിമാർഗ്ഗസഞ്ചരണമാകട്ടെ, അധഃപതനരഹിതമാകുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കനിച്ച ഭക്ത്യാ സേവിയ്ക്കും
കന്ദപ്പനെയെവൻ സദാ,
നന്ദിയ്ക്കുമേററമവനിൽ,–
കന്ദപ്പനാച്ഛനാച്യുതൻ. 9

എനിയ്ക്കറിഞ്ഞുകൂടാ, ഞാൻ എത്ര * ഇരുപത്തു ഭഗവദ്ഭക്തന്മാരെ എൻെറ സുരതമാകുന്ന പലകമേൽ ഇരുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു്!

ജ്ഞാനരാശി:—(ക്രോധത്തോടേ) ആഃ ദുഷ്ടേ, ഭഗവദ്ഭക്തദശനത്തെ ദൂഷിയ്ക്കുന്ന പാപംകൊണ്ടു നീ അധഃപതിച്ചുപോകും!

കപടകേളി:—(ചിരിച്ച്) സുഭഗ, ഞാൻ വീഴില്ല: ഇതാ, അങ്ങയുടെ ദണ്ഡുണ്ട്, എനിയ്ക്കുന്നിന്!

(ദണ്ഡു തൊടുന്നു)

ജ്ഞാനരാശി:—ആഃ പാപിനി, തൊടരുത്, തൊടരുത്: നിങ്കൽ യമദണ്ഡാണ്, ഈ ദണ്ഡ്!

(ദണ്ഡു തട്ടിപ്പറിച്ചു തല്ലാൻ തുടങ്ങുന്നു)

കപടകേളി:—(വെമ്പലോടേ പിൻവാങ്ങി) എട എട കെട്ട സന്ന്യാസി, എൻെറ കോകിലനും പാരാവതനും ഇവിടെ ഇല്ലാത്തതിനാലാണ്, നീ എന്നെ ഒരനാഥയെ എന്നപോലെ തല്ലുന്നത്!

(ശുണ്ഠിയോടേ കോകിലനും പാരാവതനും പ്രവേശിയ്ക്കുന്നു)

പാരാവതൻ:—കോകിലക, ഈ ഉദ്യാനത്തിലെങ്ങും കാണന്നില്ല, നമ്മൾക്കു കളവുകുററം ഉണ്ടാക്കിത്തീക്കുന്ന ആ കെട്ടസന്ന്യാസിയെ!

---

* ഇരുപത്തിരുപതുപേരെ കാൽകഴുകിച്ചൂട്ടുക ഒരു പുണ്യവ്രതമാണല്ലോ!

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:—(മുന്നോട്ടു നോക്കി ഭയത്തോടേ) അമ്മേ, ഭവതിതന്നെയേ എനിയ്ക്കിവിടെ ശരണമുള്ളു!

കപടകേളി:—(ക്രോധത്തോടേ) ഇപ്പോഴും എന്നെ അമ്മ എന്നു വിളിയ്ക്കുന്നുവോ!

ജ്ഞാനരാശി:—(വിനയത്തോടേ) സുന്ദരി, എൻെറ പ്രാണനെ രക്ഷിയ്ക്കുക; ഭവതിയ്ക്കധീനനാണ് ഞാൻ.

കപടകേളി:—എന്നാൽ, ഭഗവാൻ ധ്യാനം നടിച്ചിരുന്നുകൊൾക.

(ജ്ഞാനരാശി അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു.)

കോകിലൻ:—(മുമ്പോട്ടുനോക്കി ഹർഷത്തോടേ) പാരാവത, നോക്കു, നോക്കു: ഇതാ ഇരിയ്ക്കുന്നു, ആ സന്ന്യാസി; അമ്മയുമുണ്ട് അടുക്കൽ. വരൂ, നമുക്ക് അടുത്തു ചെല്ലാം.

രണ്ടുപേരും:—(അടുത്തുചെന്നു, ശൃംഗിയോടേ, ഉറക്കെ) അമ്മ ഇവിടെയാണോ?

കപടകേളി:—(കൈകൊണ്ടു വിലക്കി ഒച്ച താഴ്ത്തി) കോകിലക, ശബ്ദിയ്ക്കാതെ നില്ക്കുവിൻ; ഭഗവാനു ധ്യാനഭംഗം വരരുത്.

കോകിലൻ:—അമ്മേ, ഇയ്യാൾ ഒരു കട്ടുംകുടിയുടെ മത്തിൽക്കുടുങ്ങിയിരിയ്ക്കയാണെന്ന് എനിയ്ക്കു തോന്നുന്നു: കണ്ണും ചിമ്മി കറങ്ങുകയാണല്ലൊ! (പാരാവതനെ കടാക്ഷിച്ച്) തൻെറ പക്ഷം എന്താണ്?

പാരാവതൻ:—കോകിലക, അതുതന്നെയാണിത്. വരൂ; ഇയ്യാളെ കുളത്തിലെ വെള്ളത്തിൽ മുക്കാം.

(അതിന്നൊരുങ്ങുന്നു.)

കപടകേളി:—(സംഭ്രമത്തോടേ) എയ്, എന്താണിത്? നില്പിൻ, ഹേ നില്പിൻ: തിയ്യിൽച്ചെന്നു ചാടേണ്ട!

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കോകിലൻ:—അമ്മേ, ഇയ്യാററം തീയാണെങ്കിൽ, ഇയ്യാളെ എന്നും മടിയിൽ വെയ്ക്കുന്ന ഇവിടുന്നു ദഹിച്ചു പോകാത്തതെന്താണ്?

(രണ്ടുപേരുംകൂടി ബലേന താങ്ങിയെടുക്കുന്നു; ജ്ഞാനരാശി ഹും എന്നു തലയിളക്കുന്നു.)

പാരാവതൻ:—കോകിലക, രോമങ്ങററക്കു വഴുക്കലുള്ളതിനാൽ ഇയ്യാളെ എടുക്കാൻ വയ്യാ!

കോകിലൻ:—പാരാവത, താൻ കൈകളിലും, ഞാൻ കാലുകളിലും പിടിയ്ക്കാം.

(ഇരുവരും അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു.)

പാരാവതൻ:—(കൈമേൽനിന്നു തകിടുപൊട്ടിച്ചു കയ്യിൽവെച്ചു, മോതിരം കണ്ടറിഞ്ഞിട്ട്) കോകിലക, ഈ മോതിരം നോക്കി മനസ്സിലാക്കിക്കൊററക: കാമശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചതിന്നു ഗുരുദക്ഷിണയായി, അമ്മ ഇയ്യാററക്കു കൊടുത്തതാണ്!

കോകിലൻ:—(പരിഹാസത്തോടേ) കൊള്ളാം, അമ്മേ, കൊള്ളാം: മുതലൊക്കെ ഇയ്യാററക്കു കാണിയ്ക്കവെയ്ക്കുന്നു; കളവുകുററമോ, ഞങ്ങളുടെ തലയിൽ ചുമത്തുന്നു!

(രണ്ടുപേരും ജ്ഞാനരാശിയെ ഉലയ്ക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(നിലവിളിയോടേ) കൌണ്ഡിന്യ, കൌണ്ഡിന്യ, നീ എവിടെയാണ്, എവിടെയാണ്? ഞാനിതാ, നിന്നെ വിട്ടു വിഷ്ണുലോകം പൂകുന്നു!

കോകിലൻ:— * പാതാളക്കുണ്ട് എന്നു പറയുക!

---

* വിഷ്ണുലോകത്തിലെയ്ക്കല്ല, പാതാളക്കുണ്ടിലെയ്ക്കാണ് നീ പോവുക എന്നു സാരം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പാരാവതൻ:—കോകിലക, ഈ തിരുവടിയെ ഈ അടുത്തു തന്നെയുള്ള വിഷ്ണുദൈവതമായ അരയാലിന്മേൽ കെട്ടിത്തൂക്കാം; കുറെനേരം * ഖേചരസിദ്ധി അനുഭവിയ്ക്കട്ടെ!

(കോകിലൻ മേല്പോട്ടു കൊമ്പു നോക്കുന്നു)

ശിഷ്യൻ:—(ഭയത്തോടേ ആത്മഗതം) പേടികൊണ്ടു കുത്തുന്ന ഇയ്യാളു മററുള്ളവനേയും കത്തിച്ചുകളയും! അതിനാൽ, ഇങ്ങിനെയാവാം. (പ്രകാശം) രണ്ടുപേക്കും ദീൎഗ്ഘായുസ്സ്, ദീർഘായുസ്സ്! എടുക്കിൻ, എടുക്കിൻ ഈ കള്ളത്തപസ്വിയെ; ഞാനിറങ്ങിവരാം. ഇയ്യാളാണ് നിത്യവും എന്റെ ഉദ്യാനത്തിലെ പൂവൊക്കെ നുള്ളുന്നത്. ഞാൻ ഇവിടെ ഇരുന്നു നോക്കും; കണ്ടെത്തില്ല!

(ഇറങ്ങിയതായി നടിച്ചു, തല്ലാൻ തുടങ്ങുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—അഹോ, ഗുരുഭക്തിമേന്മ! ആകട്ടേ, സാധു ചാവാതിരിയ്ക്കട്ടെ!

(കപടകേളി ചിരിച്ചു ജ്ഞാനരാശിയുടെ മുഖത്തെയ്ക്കു നോക്കുന്നു.)

പാരാവതൻ:—എട, എട, താനോ ഉദ്യാനപാലൻ?

ശിഷ്യൻ:—അതെ.

കോകിലൻ:—പാരാവത, അമ്മ പതുക്കെ ചിരിച്ചു സന്ന്യാസിയുടെ മുഖത്തെയ്ക്കു നോക്കുന്നുണ്ടല്ലോ; അതിനാൽ, ഇവൻതന്നെയാണ്, ഇയ്യാളുടെ കൂട്ടുകാരൻ കൌണ്ഡിന്യൻ.

(എന്നു, പെട്ടെന്നടുത്ത് അയാളെയും പിടിയ്ക്കുന്നു.)

---

* ആകാശസഞ്ചാരമാകുന്ന 'സിദ്ധി'. അരയാലിന്റെ ദേവത വിഷ്ണുവത്രേ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പാരാവതൻ:—ഇവനും, ഈ തിരുവടിയുടെയാണ്; അതിനാൽ, ഇവിടെ ഇരുവൎക്കും ഒപ്പംതന്നെ സിദ്ധി വരട്ടെ!

(എന്നു, യോഗപട്ടങ്ങൾകൊണ്ടു രണ്ടുപേരുടേയും കഴുത്തു കെട്ടുന്നു.)

ശിഷ്യൻ:—(നിലവിളിയോടെ കിതച്ച്) നിധികൾ അവയുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽത്തന്നെ സ്ഥിതിചെയ്യട്ടെ: ലോകം ദാരിദ്ര്യത്താൽ വാടിത്തളരട്ടെ: ജ്ഞാനരാശി മൃതിപ്പെടുകയായി!

കോകിലൻ:—(കൊതിയോടെ) എട എട, തന്റെ ഗുരുവിന്നു നിധികൾ അറിയാമോ?

ശിഷ്യൻ:—ഇത്രേടം ഇവിടെ ആരെയാണ് കൃതാൎത്ഥനാക്കിയിട്ടില്ലാത്തത്?

കോകിലൻ:—(പെട്ടെന്ന് അടുത്തു ചെന്ന്) ഭഗവൻ, ജ്ഞാനരാശേ, ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും!

ജ്ഞാനരാശി:—(ആത്മഗതം) നന്നായി, കൌണ്ഡിന്യ, നന്നായി! ഇങ്ങിനെയാകാം. (പ്രകാശം) ഉണ്ണി, ഇയ്യാൾ വേദനാമൂലം പേപറകയാണ്. * ഞങ്ങളിൽ അഭിമതം നടത്തിക്കൊൾക.

(കോകിലനും പാരാവതനും ഇരുവരുടേയും കെട്ടഴിച്ചു കാല്ക്കൽ വീഴുന്നു.)

രണ്ടുപേരും:—ഇവിടുന്നു പ്രസാദിച്ചാലും, പ്രസാദിച്ചാലും: ഞങ്ങളുടെ ദാരിദ്ര്യം തീൎത്താലും.

ജ്ഞാനരാശി:—ഉണ്ണികളേ, ഞാൻ ക്ഷമിച്ചു: ക്ഷമാധനരാണല്ലോ, എന്നെപ്പോലുള്ളവർ. പരോപകാരമൊ

---

* ഞങ്ങളെ കൊല്ലുകതന്നെ ചെയ്തുകൊള്ളുക എന്നു സാരം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നാത്രേ, പരമകാരുണികരായ ഞങ്ങളുടെ ഉററ ധമ്മം. തീച്ച്യയായും അനുഗ്രഹിയ്ക്കപ്പെടേണ്ടവരാണ്, ഉണ്ണികളിരുവരും. അതിനാൽ, എഴുന്നേല്പിൻ.

രണ്ടുപേരും:—(എഴുന്നേററിട്ട്) ഇവിടെയ്ക്കു ദീർഘായുസ്സ്, ദീർഘായുസ്സ്!

ജ്ഞാനരാശി:—(ഗവ്വോടേ)

പുരികത്തലകൊണ്ടൊരാജ്ഞ ഞാനി–
ങ്ങരുളുംകിൽ,*ശ്രീവിതു കുംഭദാസിപോലെ,
നിധികുംഭശതത്തെയെത്തൊരാളും തൻ
നിലയത്തിങ്കൽ നിരത്തിവെയ്ക്കുകില്ലേ? 10

കൌണ്ഡിന്യ, മേത്തോന്നിച്ചാറു കൊണ്ടുവരു.

ശിഷ്യൻ:— എന്തിനാണത്?

ജ്ഞാനരാശി:—നീ കേട്ടിട്ടില്ലയോ?

മന്ത്രംജപിച്ച മേത്തോന്നി–
ച്ചാററാൽക്കണ്ണെഴുതീടുകിൽ,
നിധാനമോ നിധനമോ
നേടുമേ ധീരമാനസൻ. 11

കോകിലൻ:—ഭഗവാനേ, നിധാനത്തെക്കാളും മീതെയാണോ നിധനം?

---

10. കുംഭദാസി=വിടുവേലക്കാരി. നിധികുംഭശതത്തെ=അനേകം നിധികുംഭങ്ങളെ. നിലയം=ഗൃഹം.

* ലാംഗലീരസം എന്നാണ് മൂലത്തിൽ. ലാംഗലിയ്ക്കു നായ്ക്കുരണ, നീർത്തിപ്പലി, മറികുന്നി എന്നീ അത്ഥവുമുണ്ട്; ഇവിടെ ഏതത്ഥമെടുക്കണമെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ; ഒരത്ഥമെടുത്തു എന്നേ ഉള്ളു.

11. നിധാനം=വിധി. നിധനം=മരണം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:— * മാത്രയ്ക്കു കുറവുണ്ടെങ്കിലും, സർവ്വദുഃഖങ്ങളേയും ശമിപ്പിയ്ക്കുന്ന നിധനം നിധാനത്തെക്കാൾ നല്ലതുതന്നെ!

കോകിലൻ:—എന്നാൽ, ഞങ്ങൾക്ക് അതുതന്നെയാകട്ടെ.

ജ്ഞാനരാശി:—ഓ. കൌണ്ഡിന്യ, വേഗം, വേഗം.

ശിഷ്യൻ:—ഇവിടുത്തെ ആജ്ഞപോലെ. (പോയി തിരിച്ചു വന്നിട്ട്)ഇതാ,അത്; ഉപാധ്യായൻ വാങ്ങിക്കൊൾക.

ജ്ഞാനരാശി:—(വാങ്ങിയിട്ട്) ആദ്യം ആരുടെ കണ്ണിലാണ് മരുന്നെഴുതേണ്ടത്?

കോകിലൻ:—എന്റെ.

പാരാവതൻ:—(അടുത്തു ചെന്നിട്ട്) എന്റെ.

കപടകേളി:—ഭഗവാനേ, ഈ പെണ്ണുങ്ങളിലും വേണം, ഇവിടെയ്ക്കു ദയ!

ജ്ഞാനരാശി:—എയ്, ഉൽക്കണ്ഠ എന്തിന്? എല്ലാവക്കും അടുത്തു, നിധനം!

പാരാവതൻ:—എന്നാൽ, കോകിലനു ചെയ്തുകൊള്ളുക.

ജ്ഞാനരാശി:—(അതു ചെയ്തിട്ട്) ഉണ്ണി, ഈ മരച്ചുവട്ടിൽ നോക്കുക.

(കോകിലൻ നോക്കുന്നു.)

പാരാവതൻ:—കോകിലക, വല്ലതും കാണുന്നുണ്ടോ?

---

* നിധനം എന്ന പദത്തിലെ ധകാരം ദീർഘമല്ലാത്തതിനാലാണ്, മാത്രക്കുറവ്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്ഞാനരാശി:—(മററുള്ളവർ കേൾക്കാതെ) ഉണ്ണി, പാരാവത, പരമാൎത്ഥമാണ്, ഈ ലോകോക്തി:— * 'ഇല്ല, ത്ഥ ലോലുപനു ബാന്ധവനും സുഹൃത്തും.' കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും, ഇവൻ പറയുന്നില്ലല്ലോ! എല്ലാടത്തും അടിയ്ക്കടിയ്ക്കുണ്ട് നിധികൾ എന്നതു ഭ്രാന്തുപറയലാണോ? അതിനാൽ, നിനക്കു മറെറാന്നു കാണിച്ചുതരാം.

(എന്നു, പാരാവതന്റെ കണ്ണിൽ മരുന്നെഴുതുന്നു.)

കപടകേളി:—ഭഗവാനേ, എന്റെയും.

(ജ്ഞാനരാശി കപടകേളിയുടെ കണ്ണിലും മരുന്നെഴുതുന്നു.)

കോകിലൻ:—(മററുള്ളവർ കേൾക്കാതെ) പാരാവത, വല്ലതും കാണാനുണ്ടോ?

പാരാവതൻ:—ഒന്നുമില്ല.

കോകിലൻ:—അമ്മേ, അമ്മ വല്ലതും കാണുന്നുണ്ടോ?

കപടകേളി:—ഇല്ല, ഇല്ല. കണ്ണു നറുങ്ങുന്നു.

കോകിലൻ:—(മററവർ കേൾക്കാതെ) പാരാവത, അമ്മ കാണുന്നില്ല, താൻ കാണുന്നില്ല, ഞാൻ കാണുന്നില്ല. എന്താണിനി ചെയ്യേണ്ടത്?(പതുക്കെ പറഞ്ഞുറച്ചിട്ട്) ഇങ്ങിനെയാകാം. (പ്രകാശം) ഉപാധ്ധ്യായ, കുറച്ചേ എഴുതിയുള്ളൂ. അതിനാൽ വേറെ ചാറുകൊണ്ട് ഇവിടുന്ന് എന്റെയും, ശിഷ്യൻ പാരാവതന്റെയും കണ്ണുകൾ എഴുതുക; എന്നാൽ ഒപ്പംതന്നെ ഓരോ നിധി ഞങ്ങളിരുവരും കാണുമല്ലോ.

---

* പണമേ ഗുണം എന്നു കരുതുന്നവനു ബന്ധുവെവിടെ? സ്നേഹിതനെവിടെ?

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

(ജ്ഞാനരാശിയും ശിഷ്യനും അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു. കോകിലപാരാവതർ മുറകെപ്പിടിച്ച ഗുരുശിഷ്യരുടെ കണ്ണുകളിൽ തങ്ങളുടെ കണ്ണുകൾ വെച്ചമർക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശിയും ശിഷ്യനും:—(വേദന നടിച്ച്) കൃഷ്ണ, കൃഷ്ണ, കണ്ണു പൊടിയുന്നു!

കോകിലനും പാരാവതനും:— ദുഷ്ടരേ, എടുത്തുകൊൾവിൻ, എടുത്തുകൊൾവിൻ നിധി!

ജ്ഞാനരാശി:—ശരി: കൌണ്ഡിന്യ, എന്തോ വിഷമരുന്നാണ് നീയിക്കൊണ്ടുവന്നത്; ഇതല്ല, ആ നേത്രാഞ്ജനം.

ശിഷ്യൻ:—ഉപാധ്യായ, അങ്ങ് എന്നെ കൊല്ലാൻ നോക്കുകയാണോ? കണ്ണ് ഇങ്ങിനെതന്നെ പൊടിഞ്ഞാൽ ഞാൻ ചത്തു!

പാരാവതൻ:—(അതിവേദനയോടേ) അയ്യോ ആവൂ, അയ്യോ ആവൂ, ഞാൻ അസ്ഥാനത്തു ചത്തുകഴിഞ്ഞു!

കോകിലൻ:—പാരാവത, താൻ എന്തിനു വ്യസനിയ്ക്കുന്നു?

മോന്താതിരുന്നോ മധു വല്ലതും പുരാ?
പുല്കാതിരുന്നോ മടവാരിലൊന്നിനെ?
ചൂതാട്ടമില്ലാതൊരു നാൾ കഴിഞ്ഞിതോ?
നമ്മൾക്കു മാലിന്നിടയെന്തു പാരിതിൽ? 12

ജ്ഞാനരാശി:—(പരിഹാസത്തോടേ ആത്മഗതം) ശരിയാണിത്: കൃതകൃത്യർ മൃത്യുവിനെ, ഒരു പ്രിയപ്പെട്ട അതി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഥിയെ എന്നപോലെ കാത്തിരിയ്ക്കും! (പ്രകാശം) ഉണ്ണികളേ, കോകിലപാരാവതന്മാരേ, ഇവിടെ സമീപത്തൊരേടത്തു കുളമുണ്ട്; കണ്ണു കഴുകകമാത്രം ചെയ്താൽ നീങ്ങും, ഈ അപമൃത്യു.

കോകിലൻ:—ഇവിടെ അടുത്താണ്, കലാകരണ്ഡകനെജമാൻ പാനകേളിയാടിപ്പോരുന്ന മദനോദ്യാനം.

പാരാവതൻ:—വഴി എങ്ങിനെ കാണാം, നമ്മൾ?

കോകിലൻ:—വരുവിൻ; നമുക്കു തപ്പി നടക്കാം.

(എല്ലാവരും പതുക്കെപ്പതുക്കെ ചുററിനടക്കുന്നു. കൌണ്ഡിന്യൻ കോകിലൻെറമേൽ വീഴുന്നു.)

കോകിലൻ:—(ക്രോധത്തോടേ, കാൽകൊണ്ടു തട്ടി) ദുഷ്ട, നിധിയുണ്ടോ, ഇവിടെ? കോകിലനാണ് ഞാൻ; മാറിപ്പോയ്ക്കോൾക!

കപടകേളി:—(വീഴൽ നടിച്ചിട്ട്) കുഞ്ഞേ, കോകിലക, എന്നെ പിടിയ്ക്കു, പിടിയ്ക്കു!

കോകിലൻ:—അമ്മ വീണുതന്നെ കിടന്നുകൊൾക: ആരാളാവും, അമ്മയെ പിടിച്ചുകേററാൻ? ആനയുടെ വീഴലാണ്, അമ്മയ്ക്കു വന്നുകൂടിയത്!

(കപടകേളി പണിപ്പെട്ടെഴുന്നേററ്, വീണ്ടും വീണ്ടും വീഴുന്നു.)

പാരാവതൻ:—(പരിഹാസത്തോടേ) ഇവിടെയ്ക്ക് അടിയ്ക്കടിയ്ക്കു കിട്ടട്ടേ നിധി!

കോകിലൻ:—(അതിവേദനയോടേ) അയ്യോ ആറ്റ, അയ്യോ ആവൂ, ഇതേ ഒരു പശ്ചാത്താപമുള്ളു: ചാകുമ്പോൾ കലാകരണ്ഡകസ്വാമിയുടെ തൃക്കാലൊന്നു തൊടാൻ കിട്ടിയില്ലല്ലോ!

കപടകേളി:—(നെഞ്ഞത്തടിച്ചു നിലവിളിച്ച്, ആകാശത്തു ലക്ഷ്യംവെച്ച്) മകളേ, മദനസുന്ദരി, നീ എവിടെയാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ണ്, നീ എവിടെയാണ്? വിളി കേൾക്കുക: ഞാൻ ഇതാ അനാഥയായി, നിൻെറ മുഖചന്ദ്രനെക്കാണാതെ മരിച്ചുപോകുന്നു!

(അനന്തരം സപരിവാരയായി സംഭ്രമംപൂണ്ട മദനസുന്ദരിയും കലാകരണ്ഡകനും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

മദനസുന്ദരി:—അമ്മേ, ഇതെന്താണ്?

(കപടകേളി കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കരയുന്നു.)

കലാകരണ്ഡകൻ:—(നോക്കി സംഭ്രമത്തോടേ അടുത്തു ചെന്നിട്ട്) ഭഗവൻ, ജ്ഞാനരാശേ, എന്താണിത്?

ജ്ഞാനരാശി:—(ഉച്ചകൊണ്ടേറിഞ്ഞിട്ട്) ഉണ്ണി, കലാകരണ്ഡക, ദുർവിധിഹതനായ ഞാൻ എന്തു പറയേണ്ടു?

കോകിലപാരാവതന്മാർ:—(ക്രോധത്തോടേ) നാഥ, കലാകരണ്ഡക, കള്ളത്തരംകൊണ്ടു ലോകത്തെ മുഴുവൻ ചതിച്ച ഇയ്യാളുടെ അറുതി കണ്ടുകൊൾക!

കലാകരണ്ഡകൻ:—(സംഭ്രമത്തോടേ) ആഃ, ദുഷ്ടന്മാരേ, മതി, മതി, വഷളത്തം. (ജ്ഞാനരാശിയോടായി) ഭഗവൻ, അരുളിച്ചെയ്യുക: എന്താണിത്? തെയ്യാറുണ്ട്, ഇവിടത്തെ ഈ ദാസൻ!

ജ്ഞാനരാശി:—ഉണ്ണി, വെള്ളം കൊണ്ടുവരുവിച്ച് എല്ലാവരേയും കണ്ണുകഴുകിയ്ക്കുക.

കലാകരണ്ഡകൻ:—കുസുമികേ, മുദ്ഗരക, അടുത്തുതന്നെയുണ്ടല്ലോ, കുളം; വെള്ളം കൊണ്ടുവരിക.

ഇരുവരും:—സ്വാമിയുടെ കല്പനപോലെ. (പോയി, തിരിച്ചുവന്നിട്ട്) വെള്ളം കൊണ്ടുവന്നു.

കലാകരണ്ഡകൻ:—എല്ലാവരുടേയും കണ്ണു കഴുകിയ്ക്കുക.

(ഇരുവരും അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—(മുഖം കഴുകി, കണ്ണു മിഴിച്ചിട്ട്) ഉണ്ണി, കലാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കരണ്ഡക, ഭാഗ്യംകൊണ്ടു ഭവാനെ കണ്ടെത്തി; ഭാഗ്യംകൊണ്ട് ആപത്തു നീങ്ങി!

കപടകേളി:—(ഹർഷത്തോടേ) ഭാഗ്യംകൊണ്ടു ഞാൻ നിൻെറ മുഖചന്ദ്രനെ കണ്ടെത്തി. (മദനസുന്ദരിയെ ചുംബിക്കുന്നു.)

കോകിലപാരാവതന്മാർ:—(കലാകരണ്ഡകൻെറ കാൽ പിടിച്ച്) ഭാഗ്യംകൊണ്ട്, ഞങ്ങളിരുവരും ചാകുന്നതിനു മുമ്പ് അങ്ങയെ കണ്ടെത്തി!

കലാകരണ്ഡകൻ:—ഉണ്ണികളേ, ഈ ജഗദ്ഗുരുവായ ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുവിൻ.

(രണ്ടുപേരും നമസ്കരിക്കുന്നു.)

ജ്ഞാനരാശി:—നിങ്ങളെല്ലാവരും കലാകരണ്ഡകനോടൊന്നിച്ചു സുഖിച്ചിരിപ്പിൻ, സുഖിച്ചിരിപ്പിൻ! ഉണ്ണി, കലാകരണ്ഡക, ആക്ഷേമില്ല, ഇതിൽ കുററം! നിധി കണ്ടുപിടിപ്പാൻ ഉഴറിയ ഇവരിരുവക്കുംവേണ്ടി കൊണ്ടുവന്ന നേത്രാഞ്ജനം, അന്ധാളിത്തത്താൽ, തീവ്രമായ മറെറാന്നായിപ്പോയി!

കലാകരണ്ഡകൻ:—(വണക്കത്തോടേ) എന്തു പറയുന്നു? പ്രമാദത്താൽപ്പോലും, ജഗദ്ഗുരുവിന്ന് ആപത്തു പിണയാറില്ലല്ലോ!

ജ്ഞാനരാശി:—ഉണ്ണി, കലാകരണ്ഡക, ചൂതാടികളെ തോല്പിച്ചുവോ? ഭവാൻെറ മനോരഥങ്ങൾ നിറവേറിയോ?

കലാകരണ്ഡകൻ:—(ഹർഷവിനയങ്ങളോടേ) ഭഗവൻ, എന്തു പറയേണ്ടു? ഇവിടുത്തെ കാരുണ്യം തുണയ്ക്കുള്ള എനിക്കു യാതൊന്നുമില്ല, ലോകത്തിൽ അസാധ്യം!

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മുദ്ഗരകൻ:—(ഹൎഷൌൽസുക്യങ്ങളോടേ) നാഥ, കലാകരണ്ഡക, ഇതാ, ഇവിടുത്തെ പരിജനങ്ങൾക്കും ആപത്തൊഴിഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു. അതിനാൽ വരിൻ നാം മഹോത്സവം കൊണ്ടാടുക!

ജ്ഞാനരാശി:—ഉണ്ണി, കലാകരണ്ഡക, പറയൂ! വീണ്ടും എന്തൊരു പ്രിയമാണ്, ഞാൻ ഭവാനു ചെയ്യേണ്ടതു്?

കലാകരണ്ഡകൻ:—(ഹൎഷവിനയങ്ങളോടേ)

ആ വെന്നീടാവതല്ലാക്കിതവരെ മുഴുവൻ
ചൂതിനാൽ വെന്നതില്ലേ?
ജീവനൊക്കുന്ന ചന്ദ്രാനന ദയിതയുമായ്—
ച്ചേൎച്ചമാററാക്കിയില്ലേ?
ആവൂ, ചെന്നെത്തിയില്ലേ കദനജലധിത—
ന്നപ്പുറത്തെൻറയാൾക്കാ—
രേ?—വം സംപൂൎത്തി തന്നിട്ടിനി മമ ഭഗവാ—
നെന്തു ചെല്ലുവാൻ നിനപ്പൂ? 13

എന്നാലും, ഇതിരിയ്ക്കട്ടെ; (ഭരതവാക്യം)

പാലിയ്ക്കട്ടെ പാർത്ഥിവർ ധരിത്രിയെ വേണ്ടുവോളം;
ചേലിൽപ്പൊഴിയ്ക്കട്ടെ മഴ, ഭൂമേ ദമിയററി മേഘം;
ഭദ്രമല്ലെന്ന വാൎത്തയറിയാതിവിടെ വാഴ്ക, വാഴ്ക,
കാലാന്തകസ്മരണപുണ്യമൊടും ജനങ്ങൾ! 14

സമാപ്തം.

---

16. കിതവർ=ചൂതുകളിക്കാർ. കദനജലധി=ആപത്സമുദ്രം. സംപൂൎത്തി=തികവ്, പൂൎണ്ണകാമത്വം.

17. ചേലിൽ—കൃഷിയ്ക്കുപയുക്തമാംവണ്ണം. കാലാ..... പുണ്യം=പരമശിവധ്യാനത്താലുള്ള പുണ്യം.

സി. ഗോവിന്ദക്കുറുപ്പ്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

Digitized By Kerala Sahitya Akademi